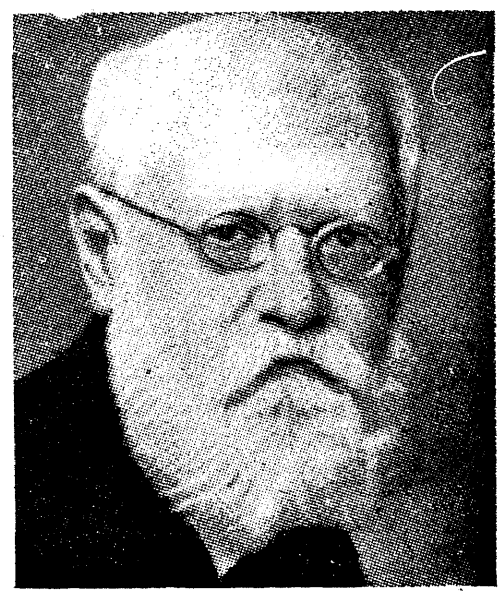

6
M
B
E
R

ROMAAN

No

21

Karl Kautsky,

Marxi õpetuse seletaja ja sotsialistlikkude programmide kokkuseadja, pühitses 16. oktoobril s. a. oma 75 a. sünnipäeva.

AR...
Ea...
R...

SP
7542

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

Hind 40 senti.

Mõistatus

Nr. 21 (183).

Seadnud E. Gutmann.

	tü	ta	ta	lau	ga	lõ	süü	wii	
	a	la	ma	ge	led	lu	lu	pe	
kui	sa	li	wu	se	ha	dant	si	di	wai
sa	ol	ga	õi	lõh	sull'	o	ta'	lau	mas
laul	torm	ta	i	kõr	sü	ta	ar	ki	miks
ki	kan	ki	ke	tab	le	s'is	niks	o	lim
mi	da	wai	wa	sa	ma	kas	kal	nii	mi
nelt	ei	lis	siis	lelt	leks	sun	an	wa	led
ta	nu	mu	te			ge	saa	re	na
sind	he	et	kand	kõi	mit	o	haa	ull'	Ei.

Missugune Anna Haawa luuletus on siin peidus? Lahendada ratsamehe kõnnaku abil!

Lahendus ilmub „Roman“ Nr. 24 (186).

Mõistatuse lahendus

Nr. 18 (180).

	h	a	r	a	k	a	s	
i	■	■	a	■	e	■	■	h
n	■	■	h	■	l	■	■	ä
i	s	t	e	■	m	a	l	m
m	■	■	■	■	■	■	■	a
e	d	e	l	■	k	o	o	r
n	■	■	o	■	õ	■	■	i
e	■	■	o	■	n	■	■	k
	m	u	r	u	e	i	t	

Imestamisväärt odavasti, kergesti ja puhtaks pesete oma pesu pesupulbriga

LUMIWALG

ühes sellega pikendate ka pesu wastupidavust, samuti söögi- ja kööginõud ning mustad ja raswased käed saavad imestamisväärt kergesti puhtaks. Nõudke iga pool.

Pealadu: Tallinn, Suur Parunimaantee, nr. 48.

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU Hugh Conway: Üksainus aasta. — Magdalena Thoresen: Elu okasteel. — H. Wühner: Pint. — J. O. Hansen: Scar-roni lesk. — Hans West: Lend hommikusse. — Lafcadio Hearn: Ju-Roku-Zakura. — Selma Lagerlöf: Tiik. — Joh. Kaal: Örn piiga. — Zane Grey: Kõrbekuld. — Tõtt ja nalja.

Nr. 21 (183)

Nowember 1929

VIII aastakäik.

Üksainus aasta.

Inglise kirjanik Hugh Conway.

1

Kui Chelstoni kirikuõpetaja oleks mõinud välja loigata, kustutada või unustada üheainsa aasta oma neljakümneseaastast elust — ta oleks olnud õnnelik mees või vähemalt niivõrd õnnelik, kui võrd võib olla inimene, kes unustab ja mõtab enese peale elu kohustused ja vastutused.

Ta sisjetulek on rikkalik, tal ei ole perefondi ega muret ega koguduse liikmeid, kes teda pahandavad või tülitavad; ta on pärit heast perekonnast — isegi nii heast, et tänab oma seltskondlikult seisukohta krahvkonnas nii hästi sündimisele kui elukutsesele. Hoolimata weidi tõsiseft, et mitte öelda waljust wiisist, omab ta koguduse liikmete ja sõprade armastuse, ja kuigi maailm, mille üle ta waimlikult walitseb, on wõrdlemisi kitsas, on ta kirjatööd ta nime kaugelgi tuttavaks teinud. Muudugi, Percival Blake on edurikas mees — mõiks ta ainult unustada seda ainsust, lühikest aastat, oleks ta ka õnnelik.

Selle aasta ajalugu, mida ta tahaks kustutada, on järgmine: See oli kümme aastat tagasi, 31. detsembril. Tähed olid õhtul kell pool seitse weel selgelt ja heledalt taewas jäänud, kuid kui Chelstoni kogudus kell kahelja peale õhtust jumalateenistust kirikust lahkus, nägi ta, et wahepeal oli tõusnud äge lumetorm. Tuul oli põõrnud, paksud pilved kihutafid taewa all ja matfid maa nii suure lumehulgaga, et kõik juba walge oli.

Kirikuoõpetaja ema, wäga uhke wälimusega naine, astus kahe tütre saatel koorikäiguft. Ta peatas filmapilguks, et belda kõftrile mõned pahased sõnad kiriku puuduliku kütmise kohta, astus siis kotta, kus kogusid koguduse liikmed, et teha ettewalmistust mõitluseks ootamatu lumetorniga. Daamid soowisid kõigile sealolijatele õnnelikku uut aastat, mõtjid siis mantlid koomale ümber teha ning asusid kiirel sammul õpetajamaja poole teele.

See leiðsid nad soojust ja mugawust. Raminas leegitsew tuli peegeldus sõõgitoa filedaks poleeritud puuseintel — proua Blake ja ta tütre kogusid, nagu preestrinud ümber püha altarileegi, tule ümber ja helistasid õhtutee pärast.

Päew oli nädalapäew, kuid wiimane päew aastas ja jumalateenistus oli leiðnud aset ta pühitsemiseks. Mõistliku mehena ei tahtnud õpetaja keshõist kirikus wiibimist. Ta armas, et ta karjal on siis parem olla kodus ja woodis ja nii oli ta belnud ainult hariliku õhtupalwe ja oli pidanud lühikeste, selleks puhuks kohase jutluse. Nüüd oodati ta kojutulekut iga filmapilt.

See toodi sisse, kuid õpetaja ei tulnud weel. Teekanuule tõmmati teemüts üle ja soojad koogid ja rõstitud leiwakesed asetati tule äärde ning lõbuga nautisid daamid leegitsewa tule mõnuseft, seal juures arutades, kes oli olnud kirikus, kes mitte.

Sõpüks tähendas Selinda, noorem õde, et kiriku tuled olid juba kustutatud. Percival oli nii siis teinud veel mõne käigu, mõib olla heategewaks otstarbeks, ja daamid hakkasid temata teed jooma. Alles kui proua Blake tassid teistkordselt täitis, ilmus õpetaja.

Percival oli kestmise kaswuga ja tugew mees, kuid sugugi mitte tüse. Ta nägu oli rohkem kui kena — see oli peen, iseäralik nägu. Kuigi rahus sel näol wiibis enesega rahulolew ilme, oli see siiski ka mehe nägu, kellelt mõis loota rohkem kui tawalikult mehelt.

Ta elu oli siamaani olnud kerge ja libe. Tal oli omadusi, mida ta veel ei olnud kasutada saanud, ja tal oli kirgefid, mis siamaani end ei olnud ilmutanud. Uuahnuse ja armasuse terawad kannused ei olnud teda veel ergutunud, mis on arusaadam, kui teatakse, et ta oli saanud kolmekümneaastaselt Chelstoni õpetajaks ja kolmekümmewieeaastaselt veel ei olnud leidnud naist, kes talle oleks suutnud sisenada armastust.

Kuigi ta oli olnud noor, kui suri õnnis õpetaja, ta isa, ei kahelnud ometi keegi, et poeg saab ta järeltulijaks, sest koha kinnitas lord Reynsham, kes — nagu igauks teadis — oli lähedalt sugulane Percivali isale. Oli alati peetud kindlaks, et noor waimulik astub isa jälgedesse, ja teda oli selleks kaswatatud nagu kasmatatakse noort kaupmeest, et see wõtaks kord isa äri oma kätte.

Kas ta sobis õpetaja elukutsesele, selle järele ei päritud. Sihtne tõsiasi, et ta oli oma isa poeg, oli olnud otsustaw. Ta waatas ise asjale kui endastmõistetamale ja astus — kui oli lõpetanud uuringused Oxfordis kütusega, abiõpetajana isa juure ametisse.

Et ta oli kohusetruu inimene, siis tegi ta, mis ialgi tegi, hästi — kuid mehe jaoks tema omaduste ja annetega oli ta elu ometi liig lihtne ja mõnus, sest algus, keskkoht ja lõpp näisid olemat algusest peale ette määratud.

Siis suri ta isa ja ta astus tema asemele. Oma ja õed jäid õpetajamajja elama ja waatasid koguduse waeste ja milettate järele nagu olid teinud seni. Nad olid algul arwanud, et Percival abiellub, ühe wõi kahe aasta järele aga loobusid nad sellest ootusest — mõib olla kartusest, — pidades wenda meheks, kes on sündinud wanapoisiks, ja tundsid end oma seisukorras kindlatena.

„Sa tuled täna õhtul taunis hilja, armas Percival,“ ütles ema, kui noor õpetaja istet mõttis.

„Jah, ja olen pealegi külmanud ja nälgane.“

„Ema ja õed katsusid ta ilmlikke tarwidusi rahuldada ja ta jõi oma teed ja jõi oma wõileibu suure isuga.“

„Su tänane jutlus oli väga ilus,“ ütles ema. „Ujun, siinist saab kord veel niisama hea jutlustaja, kui oli su wacne, armas isa.“

„Tänan sind,“ ütles poeg, ja warjas naeratuft.

Ta eelkäija ei olnud kuigi hea jutlustaja.

„Kas märkasid daami muistas, kes istus kiriku lõunapoolses osas, Percival?“ küsis Maria, wanem õde.

Õpetaja oli teda näinud.

„See oli wiis daam, kes hiljuti asus Palmide willasse.“

„Jah, nii on. Ta ütles mulle, et elab seal.“

„Ta ütles seda sulle? Millal?“

Kolm paari inestanud filmi wahtisid õpetajat.

Tema pärast ma hiljaks jäingi. Kui parajasti lahtuim kirikust, tuli wana Jones mu juure ja ütles, et keegi daam olla kukkunud ja jala mirstanud. Ma tõstsin ta üles ja kandsin ta käärkambri.“

„Sa kandsid teda! Kas ei wõinud sa seda, kui see oli tarwilik, jätta Jones'i hooletse?“

„Armas ema, ta on suur naine sugugi mitte wäiteje kaaluga ja Jones on seitsekümmend aastat wana.“

Selle peale ei wõidud midagi wastata.

„Koh ja siis?“ küsis ema waljul toonil.

„Jones läks Ruld Bowisse, et tunna sõidukit ja ma katsusin wahapeal kirurgi ametit.“

„Olles üksi temaga käärkambri?“

„Ta teenija oli ka seal, kuid see oli nii abitu ja osawusetu, et oli rohkem takistuseks kui kasuks.“

Tüdruku juuresolek, ükskõik, kas see oli takistaw wõi kasulik, rahustas weidi noore õpetaja ema.

„Oli see tõeline mirstatus?“ küsis ta edasi.

„Kedraluu oli väga paistetunud. Pidin jaapa maha lõifama.“

„Oh, ja mis sa leidsid?“ küsis wana proua raskelt hingates.

„Weendusin, et kont ei olnud murduunud, wannitasin jalga külmas wees ja sidusin kedraluu osawalt taskurätikuga kiini. Siis ilmus Jones wantriga, wiisin oma haige koju ja siin olen ma jällegi.“

Mõte, et Chelstoni õpetaja käärkambri oli wannitanud ja mässinud noore daami kedraluud, oli rohkem, kui suutis kannatada ta ema. Ta tõusis ja ütles pojale oma arwanise:

„Minu armates ei sobi waimulikule, mõib olla, et see on ifegi kombliuwestane talle, kanda ilusat, noort daami käärkambri, teda rawitseja ja siis veel koju saata,“ ütles ta.

Õpetajale tõusis äkiline puna otsaesisele ja põskedele, kuid ta surus sõnad tagasi, mis taht-

fid tal üle huulte tulla. Siiski näitasid ta hääl ja olek, et ema autoriteedil ja tema kannatusel on piirid.

„Armas ema, ma ei öelnud, et ta on ilus,“ ütles ta. „Pealegi kiimitan sulle, et oleksin tahtinud samuti oma koguduse kõige wanema ja inetuma naise suhtes. Head ööd. Vähen oma tööstuppa.“

Daamid tegid imestanud näod ja nende imestus kasvas, kui tund kadus tunni järele, ilma et õpetaja jälle nende seffa oleks ilmunud; sest siamaani oli olnud majas kombeks wana aasta õhtut ühifelt mööda saata, et soowida wastastikku meks aastaks õime, kui kell löi kaksteistkümmend. Wana õpetaja proua muutus ikka rahutumaks, mida lähemale nihkus keskõine tund, ja oli üha walms ise poja juure minema ja talt andeks paluma, kui see jälle ilmus eluruppa.

„Ema, ja kõnelesid eme mõtlematult — kuid seifame aasta wahetusel, unustame selle,“ ütles ta.

„Oh, Percival, see oli ainult mure minu pärast, et —“

Õpetaja naeris.

„Arwan, et olen wana küllalt, et ise suudan otsustada, mis pean tegema.“

„Muidugi, mu armas poeg. Kuid ütle, kes on see daam?“

„Kas ma seda weel ei öelnud? Proua Rusfelli, seesama daam, kes hiljuti asus Palmide willasse.“

„Kuid kes ta on? Keegi ei tea tasi midagi. Ta on ehk awantüriit.“

„Ma ei tea, milleks awantüriitid peaks tulema Chelstoni. Pealegi öeldi mulle, et ta ositis maja ja arwatavasti maksis ta summa kinni.“

„On ta tõeline daam?“ küsis Selinda. Sõnal „daam“ oli Blace'ide perekonnas wäga kõrge tähendus.

„Kahlemata. Kuid teie wõite teha talle külasäigu ja ise weenduda.“

Sellewastu ei olnud proua Blace'il midagi. Kui proua Rusfelli ei teatud midagi kahlast, siis oli tal õigus oodata külasäigu waimuliku perekonnalt. Pealegi oli proua Blace'i soowi järele, keda ikka weel tegi rahutuks käärkambri sündmus, oma filmadega weenduda, mis waimu laps oli proua Rusfelli.

Kui kell oli löönud kaksteistkümmend ja perekond oli wahetanud omad õnnesoowid, läks ta puhkama.

„Mis toob meile uus aasta?“ küsis eneselt õpetaja, wõttes end riidest lahti. „Chelstonis ei tule naljalt suuri sündmusi. Kui ilus on see naine,“ kirjutas ta juure.

Järgmisel hommikul tundis Percival Blace

kohustust, hoolimata neljatollisest lümeist, minna Palmide willasse ja pärida uue koguduse liikme termise järele. Keskmise suurusega maja lebas suures aias kohakeses wäljas. Ta taga olid heinamaad ja luhad, neid läbistas sügaw oja, mida elanikud nimetasid heameelega „jõeks“. Õpetajamaja oli umbes meeranditundi willast eemal, ja kuna Percival seda teed samuuis, oli tal aega imestada, et noor, ilus naine nagu ta uus tutaw, oli tulnud mõtlele walida Chelstoni elukohaks. Mitte, et ümbruskonnas oleks puudunud hea seltskond, ei — kuid see seltskond oli nii eksklusiiwne, et awas omad ringid ainult kõige paremate soowituste peale ja harwa keegi oma teenete mõjul seal sissepääsu leidis. Mutje, mille Percival oli saanud noorelt naiselt, oli aga sarnane, et ta ei suutnud uskuda, et see arsti wõi adwokaadi proua ja tütardega wõi koguni auwameelse waltitseja perekonna naisliikmetega läbikäimises wõiks leida rahuldust ja mõnu.

Proua Rusfelli oli sel hommikul parem. Ta oli tõusnud ja rõõmstawat õpetajahärrat wastu wõtta. Percival wiiwitas oma lumiste saabaste peale mõeldes — kuid leidis wõimaliku olewat, peale tublit jalapuhastust õlgnatil sisse astuda wõdrastetuppa. Ta järgnes teetijale ja — saatuslele.

Ta esimene mõte noort naist nähes oli, et ta oli alahinnanud ta ilu. Teatavasti oli ta teda näinud eile õhtul waewaselt walgustatud käärkambri ja filmapilgul, mil ta kannatas juuri walusi — müüd, heledal päewawalgel nägi ta hoopis teislugune mälja!

Ta lamas chaiselongue'il, mis oli nihutatud kaminatule lähedusse, ja ta kuju näitas seda graatsiat, mis kõneleb nii elawalt iga surelikuga, kel on film ilu ja wormide harmoonia jaoks.

Ta olek oli täitsa loomulik, kuid suutrel määral mõõdukas ja ta olemise klassiline lihtsus wõitis Percival Blace'i hea maitse esimese pilguga. Siin ei olnud tarwitusel wäiklasch abinõud. Palsid, särawalt nuustad juuksed olid lihtsalt üles pandud ning ei wajanud pea ilusat kuju. Kleit oli mustast, siledast riidest, istus aga nii hästi ja näitas ta figuuri iga joont. Mustad filmad, kulmud ja ripsmes näisid weel tumedamad, huuled weel punasemad walges, kuid mitte kahwatus näos. Kui põskedel puudus puna, siis ei olnud nad siiski haiglaselt wärwitud, waid hingasid wastupidi soojust, elu ja termist nagu ta kogu oleminegi.

Percival imestas imesti, et sarnane olemus tahtis end Chelstonis elujalt mätta.

Ta wastas õpetaja teretusele naeratades ja ulatas talle käe — walge, hästi wormitud,

J. Seskis,

Latwija endine saadik Eestis, lahkus pärast 8. aastast Eestis viibimist Tallinnast, et asuda saadikuks Moskvasse.

kuid mitte väikese kää. Piisike käsi ei oles ka sugugi koostöölase ta arenenud kehavormidega. Siis tänas ta Percivali lahkyse eest, mida see oli ülesnäidanud eile õhtul. Õpetaja amaldas rõõmu, et ta on paranenud ja tegi komplimente ta tugewale loomusele, ning nende armastusväärsjete kõnekäänude wahetuse järele asusid nad üldisemate kõneainete juure.

Jgatahes oli ta väga huwitaw naine. Ta oli elaw, loomulik ja oskas meelitawalt kõnelda. Ta päris õpetajalt kogukonna, kiriku, kooli, naabrite ja teiste asjade üle teateid, mis mõisid huwitada waimulikku; siis tulid nad kirjanduse, muusika, maalikunsti ja isegi poliitika juure. Ei kestnud kaua ja Percival Blake oli temaga nii tõsises jutuajamises, nagu oles selle naise arwamine tõepoolest väga tähtis, ja et tal oli temaga nii tõsises jutuajamises nagu oles selle naise arwamine tõepoolest väga tähtis ja et tal oli üldiselt madal arwamine naiste waimlistest omadustest, siis oli see suur kompliment ta uuele tuttawale.

Minutid kadusid meeldiwalt. Lõpuks märkas waimulik, et aeg oli möödunud wiisakuswiisidiks ja tahtis Jumalaga jätta.

„Riikige mulle weel mõned minutid,“ ütles noor naine, „mul on Teile weel paljugi belda.“

Õpetaja istus uuesti maha.

„Usun, et siinsed inimesed, Teie ema ja õed eesotsjas, murravad minu üle pea,“ algas ta tõsiselt.

See otjekohene kallaletung oli waimulikule piinlik.

„Chelston on väike pesa,“ ütles ta.

„Ja uustulnuk aratab väikeses pesas ifka üldise uudishimu,“ jatkas noor naine.

„Kui seda ütlete, siis see wist on nii.“

„Ah, härra pastor, mul ei ole himu saada uudishimu läbi wõi wale oletuste esemeks ja et kohtades nagu Chelston õpetajamaja on, kuigi ilma õpetaja kaasabitaga, tihti suur uudistebüüroo —“

Percival naeris, kuid mõteldes ema ja õdede peale, puudus tal julgus süüdistust tagasi tõrjuda. Noor naine waatas talle uurimawalt suurte, tumedate silmadega näkku ja naeratas, kui märkas, et oli õigelt arwustanud olusid.

„Kui Teilt aga oodatakse, et annaksite minu üle teateid, siis peate olema eeskätt informeeritud,“ jatkas ta.

„Mül ei ole seda soowi — see ei ole minu asi — see ei ole minu asi —“ wastas waimulik.

Noor naine kehitas kergelt õlgu ja tõmbas kulmnud kõrgelse. See liigutus oli ehk weibi kõtt, kuid õpetaja mõistis seda kohe. Ta usaldusest loobumine ei olnud ilusale naisele ta kõrwal kuigi meelitaw, ning ta lijas kergelt juure: „Kui mõin teid mingil kombel aidata, palun, belge seda mulle.“

Ta õhin pani teda enmast imestama. Noor naine naeratas.

„Tahaksin inimestele teatawaks teha, et ei soowi läbitäimist ja ei too enesega soowituskirju,“ ütles ta. „Mu lugu on lühidalt järgmine: Mu isa oli jõukas kaupmees Birwerpoolis nimega Bennett. Mu ema suri, kui olin alles väike. Minja lapsena hellitati mind nooremast peale ja ma tasusin isa armastust sellega, et abiellusin mehega, keda ta ei soowinud wäimeheks. Mu mees suri kolm aastat peale pulmi ja warsti selle järele ka mu isa. Ta andis mulle surmawoodil andeks ja pärandas mulle kõik, mis tal oli. Ja ta mõisati andeks anda, sest ma olin ammu juba kahetsenud oma rumalust.“

Ta filmadesse ilmus seda beldes walju ilme.

„Te olite abielus õnnetu?“ küsis õpetaja osawõtlikult.

„Rohkem kui õnnetu — mind koheldi halvasti. Kuid see puutub ainult minuusse.“

Ta waikis. Ta filmad näisid waatawat kau-

gele, ta huulte ümber oli tugev naeratus. Percival, kes teada tähele pani, teadis, et ta taga oli minewik, mida ta heameelega oleks unustanud.

"Täna Teid usalduse eest," ütles ta. "Teil on õigus, et ei warja minewikku selles maifest, uudishimulises maailmas. Ütlen uudishimulistele nii palju, kui näib hea. — Kuid kas tahate tõsiselt festwalt Chelstoni asuda?" lüüas ta siis juure.

"Jah, tahan seda tõsiselt. Üksildus Londonis on mulle wastik, sõpru ja sugulasi mul ei ole ja nii tuliu mõttele furd katsuda õnne maaeluga. See maja oli müüa ja Chelston on nagu kõik wäikesed pesad. Tuliu siia wana, truu naisteenijaga, kes mu eest hästi hoolitses."

"Te leiate warsti, et Chelston on hirmus igaw."

"Ka igawates kohtades võib olla õnnelik. Ja ma võin tegutseda, loen heameelega, maalin ja teen muusikat ja kes teab kas Teie, kui tunnete mind paremini, ehk minu jaoks tegewust ei leia."

"Jgatahes peame katsuma Teid kinni pidada," ütles õpetaja galandilt.

Ta jättis Jumalaga ja läks, et pühendada wähem meeldivatele, kuid ka wähem hädaohtlikele kohustele. Waewalt julges ta enesele tunnustada, kui elawa huwi oli tas äratanud selle naise iseäralik ja ebaharilik ilu — kuid tume aimdus tekkis temas, et inimene võiks samase olemuse eest ohwerdada sõbrad, kohused jah, isegi usu. Saatuse käsi heljus lähemal ta peale, kui ta ise aimas.

Ta hommikuse külastäigu jutustus pani õpetajamaja kohmetama. Iseäraliku takti puudumisega ühendas noor waimulik naist, feda oli juft tundma õppinud, taewaga ja täitis ema ja õiesid rahutusega. Ehk ei olnud Percival ometi mitte weel wanapoisks. Nende ühine waltitus oli hädaohus ja nimelt ähwardas feda isik, feda ei wõidud pidada sobiwaks Chelstoni õpetajale, sest sellest hädaohtlikust ilusast noorest lesest ei teadnud keegi midagi ning feda ei tunnud keegi.

Sellest hoolimata tegid daamid wifitdi Palsmide villas ja ema julgus langes, kui weendus, et Percivali ei olnud pimestanud ainult wäline ilu, waid et proua Rusjell oli tõepoolest "daam". Maria ja Selinda, kaks lihtsat, feskkaalist tüdrukut, kes enam ei kadestanud teiste ilu, tundsid peaaegu sümpaatiat uue tutwuse wastu, ainult ema jäi jonnakalt oma eelarwamisest juure.

"Seal on saladus," ütles ta tähendusriffalt pead raputades. "Msi ei ole korras; mul on farnane aimdus."

Ja wana daami aimdused olid midagi, millega ei saadud naljatada.

Siiski tekkis daamide wahel sõbralik wahelkord, millele proua Blake waatas küll kui sõjariistade rahule ja mille kaitset ta lootis poega paremini faitsta saladusliku fireeni meelituste eest.

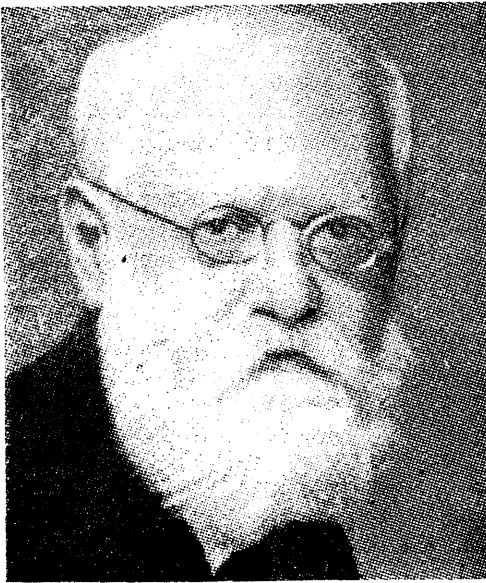
Õnnetul kombel näitas see poeg müüd tahtejõudu ja otsustawust, minna oma teed ning jälgis feda teed ka nii awameelselt ja wabalt, et inimesed Chelstonis selle üle hakkasid märkufi tegema. Kuid see ei näinud teada effitawat.

Ta oli ammuloobunud enesepettusest. Ta saatust oli täitunud. Ta armastas feda naist oma tugewa südame kogu jõuga ja kosis palawalt ja tõsiselt ta armastust. Ta kirj oli murdunud kõik kodused tõffed. Ema, sed, kõik, millest ta seni oli lugu pidanud, sai talle selle naise kõrwal ükskõikseks — elu temata ja ta armastusega näis talle wäartuseta. Ta käe puudutus, ta mustade silmade pilk, ta muusikaalne hääl fõla wäristas feda — nii siis, Percival armastas — armastas, nagu tuhande mehe hulgas armastab ehk üksainus. See ei olnud noormehe walutaw, mõõduw kirj, ei wanamehe isalik

Georg Johannes Parikas

on tegutsenud 25 aastat fotograafilise illustratsiooni alal rännates kodumaal, õppides seda tundma, pildistades ja kirjeldades. Koos wenna Peetriga asutas Tallinnas fotograafiäri, kirjastas "Fotograafia õperaamatu", mis on ilmunud 3. trükis, ja koguteose "Eesti pildis ja sõnas", mille 2. trükk ilmub lähemal ajal. "Romaani" lugejatele on G. J. Parikas tuntud, kuna "Romaanis" on ilmunud tema üleswõtteid.

Karl Kautsky,

Marxi õpetuse seletaja ja sot-ia istlikkude programmide kokkuseadja, pühitses 16. oktoobril s. a. oma 75. a. sünnipäeva.

tundmus — see oli mehe leegitsev armutuli — armastus, mis täidab fogu elu!

Ta tegi enesele ise fibedaid etteheiteid, et oli nii täielikult andunud sellele võimsale kirele. Ta märkas, milliseid hädaohte ta marjas — kuid ta oli abitu saatuse ees, ja see ebaterwe hingeline seisuford selgus talle erilise, väga kurwa sündmuse puhul. Ta koguduse liikme poeg oli tapnud oma armukele ja istus surmamõistetuna krahvkonna manglas, kuid oli täis jommi ega näidanud kahetsust. Isa tuli Percival Blafei juure ja palus teda pisarafilmi, ta poega külastada ning ta surematut hinge päästa. Kurjategija oli kihelkonna ilusamaid noori mehi ja alati olnud Percivali lemmik — ehk aitafid tema sõnad, kus teised enam aidata ei saanud. Õpetaja oli sellepärast surmamõistetut külastanud ning oma kõnefawust katsunud, et murda ta jommi; kuid see oli olnud asjata. Noormees oli teda kuulunud rahulikult ja austawalt ja teo paratamatust kahetsenud, kuid mitte tegu ennast.

„Armastasin teda,“ ütles ta süngelt. „Keegi ei tohtinud teda omada — teefin täna uuesti, mis tooford tegin.“

Percival hakkas weel kord kõnelema, kuid ei suutnud kõigutada õnnetu armamiist. Lõpuks ütles noormees: „Kui teie, härra pastor, olessite armastanud kedagi neitut nagu mina armastasin oma kallimat, siis olessite teie sel puhul samuti tegutsenud.“

Percival kahwatas. Mõte: ta kõneleb tött, läbistas noapistena ta hinge. Jah, tema, Chelstoni õpetaja, oles pigemini tapnud armsama, kui ta teisele lubanud.

„Sumal aidaku mind — see seisuford peab lõppema!“ ütles ta enesele.

Ja nii läks ta ilusal aprilliohtul Palmide villasse ja ütles Philippa Rusfelile, et armastab teda. Ta kõneles kirglikelt ja ofjustawalt nagu see, kes järqneb wastupanematule, seesmisele surwele. Ei puudunud palju ja ta oles peaaegu Philippat kästinud talle kinkida wastuarmastust, ja ehk austas wiimane teda ta ülespidamise töttu weel enam.

Noor naine oli sel päewal imeilus. Kuigi ta elas üksikult ja eraldatult, riietus ta alati väga hoolikalt, ja oles ta seda külastäifu oodanud ja armuawaldust kiirustada soowinud, ta ei oles mõinud walida weetlemamat tualetti. Mees, kes oles tas leidnud puuduse wõi wea, oles pidanud olema rohkem kui nõudlik — nii mõtles vähemalt Percival Blake, oodates noorelt naiselt wastust.

Philippa waitis tütt aega ja seisis walged käed kokku pandud. Ta filmad olid mahalöödud, kuid roosiline leef kattis ta põski ja andis tuunistust ja ärituseft. Siis waatas ta üles ja ta pilk pani Percivali mere kiirelt woolama. Weel filmapilk ja ta oles ta käte wahale wõt nud.

Kuid Philippa hoidis ta kauguses, kuigi ta filmad Percivalist ei lahkunud. Siis kõneles ta, kõneles inelike sõnu, kuid ta hääles oli kõla, mida mees ei olnud warem kuulnud.

„Delge, kui palju Te mind armastate!“ sojistas ta.

„Seda ma ei wõi,“ wastas õpetaja samal toonil. Ta kartis selle üle selgusele jõuda.

„Delge mulle seda,“ kordas noor naine.

„Rohkem, kui kedagi teist maailmas!“

Põlglik naeratus tegi Philippa weel ilusamaks.

„Loobuge nii tawalistest kõnekäänudest!“ hüüdis ta. Siis muutis ta äkki tooni ja häält. Olen väga halb su wastu, Percival,“ jatkas ta. „Kuule, mis sulle ütlen. Ma armastan sind. Ma armastan sind!“

Seal juures kummardas ta weidi õpetaja poole. Seda liigutust ei wõidud walesti mõista. Percival wõttis ta käte wahale, ta huuled põlesid Philippa huultel. Selleft filmapilgust peale oli Chelstoni õpetaja elul ainult üks keskus, ainult üks siht.

„Ja nüüd ütke, kui väga sa mind armastad, Percival,“ sojistas Philippa, tahtetult ta rinnal puhates.

(Järgneb).

Elu ofasteel.

Norra kirjanik Magdalena Thoresen.

2

„Tema ütleb: Sumalaga!“ liis Ragna ja laskis oma rätiku nagu juhuslikult tuules lehvida. Ja seda nähti: lipp terwitas wastu.

„Tema murrab kofkuleppe!“ ütles kaupmees.

„Ja teeb targasti. Sejt teie olekšite teda ometi petnud,“ ütles Ragna ja waatas mehele silma.

„Kas sina hoiatasid teda?“

„Jah, mina.“

„Mil kombel?“

„Sel kombel, mil kombel see kõige parem oli,“ wastas Ragna lühidalt ja lahkus.

„Kaupmees waatas talle wihajelt järele.“

„Kas see tüdruk mulle ka tahab kallale kipuda?“ pomises ta. „Ei, tema tahab majas prouaks saada, seda ta tahab! Sellest tuleb see — ta tahab näidata, mis ta võib.“

„Ta hakkas wihajelt naerma.“

Hiljem luskustas ta ukse ja mõtiskles, kas küll temajugune mees võib naiseks wõtta tüdrukku, kes oli „kalu wedanud.“

Seni möödus tükk päewa. Arummine ja haridus wõitlejid üksteisega. Wiimaks ometi wõitis lust — selle wastu wõitlemiseks kulub palju haridust. Ja siis oli tal kindel otsus, teist teed ta neiuaga ei teadnud.

Uga kui õhtu saabus ja suur aurik wäljas ankrusse laskus ja tema oma inimestega tahtis kaupa ja kirju ära anda, oleks ta saanud peaaegu rabandusööqi, nähes, kuidas Ragna reisirietes ja oma asjadega laewale tuli.

Neiu astus üsna rahulikult tema juure ja jättis ta Sumalaga. Tema sai ägedaks, aga talle ei antud aega. Sellepärast naeris ta ainult, aga pilkenaeru sellest ei saanud. Ta oli nii wihane, et tahtis lämbuda. Siis pööras ta neiuale selja.

Nii lahkusid nad.

— — —

Kaks nädalat hiljem oli Ragna õnnelik naine ja Asmund õnnelik abikaas. Wäike kaju oli kitsas, aga kus kaks armastajat platši jagawad, on sellest küllalt; sejt samal möödul, mil inimene armastuses kaswab, wähenewad ta nõuded.

Moorpaar elas nüüd oma wäikeses ujuwas majas õnnelikke päewi. Küll oli wahetewahel wõitlemist tuule ja tormiga, aga Ragna oli sellega juba harjunud ja nad jaotasid kõik oma wahel, ka hädaohu. Nende tee ei wiinud neid

ju wälismaale, nad liikusid fjordides ja ranna ligidal saarte wahel — saarelt saarele. Uga teenistus oli hea, täitis nõuded, ja sellest oli küllalt.

Ja keegi ei märganudki nende waikset kooselu. Nad olid ise hooljad saladuse hoidmisel, sejt see kaitstes ühtlasi nende õnne. Ainult üks teadis weel sellest — laewapois. Ja tema pidas seda omale, tundis selle olemat oma auasja, et peremehe saladust wälja ei lohisenud. Tema tegi isegi, nagu ei oleks ta Ragnat näinudki, ja kui Ragna temaga rääkis, siis waatas ta õhusse, nagu oleks temale sealt mõni käst antud.

Uga kooselul on lahkumised teed, kas elatakse selles maal või merel — seda pidid nad peagi märkama.

Kui aasta möödus, sünnitas Ragna poja. See ei möödunud raskuseta, aga ta läks hästi, hiljem wõidi ühes laulusõnaga lausuda: „Magus on mälestus kadunud walust.“

Ragnal oli suur julgus, mida ükski hädaohi ei kohuta, ja see oli talle kasuks. Temal oli mõte saabunud nooruse mälestusest, mis teda hädas jalul hoidis kui kaitsew käsi. Tõendati, tema olla sündinud tormi ajal mingisuguses paadikuuris ja tema ema pole enesele ja lapsele teist päästjat teadnud kui Sumal taewas. Miks pidi siis tema nõrgem olema emast, tema, kes ometi õnnelikum oli kui ta abitu ema? — Uga nii imelik oli see, et ema, keda ta waewalt tunnud, nüüd nagu ta juure tuli ja teda ta rasfel tunnil toetas.

„Tugew, tore pois!“ hoiskas Asmund. „Sunne algul, kui lõuna poole jõuame, peab ta saama selles wäikeses kirikus, kus meid laulatati, ristitud, Ragna! Võib olla, ehk anname talle minu isa nime, kuigi see palju wäärt ei ole?“

„Ära räägi oma isast nõnda, Asmund!“ ütles Ragna. „Uusun, Sumal armab sulle seda patust.“

„Kas sa tahad, et ma seda weel pean kiitma, et ta mulle teatud möödul keeldus kodu andmast? Oleksin nüüd wõinud sinu ja lapse suurde ilusasse tuppa paigutada. Nüüd istub ta seal üksipäini ja lautab kui ämblik wõrgus. Jah, see on tõsi! Just selline ta on, kifub kõik enesele ja ei luba teistele midagi. Uga olgu mis ta on. Ka temale tuleb ford lõpp!“

„See on Sumala teha!“ palus Ragna.

Kes tahab midagi?

A. Böhle, Berliinist.

Üleswõte Voigtländri rullfilm kaameraga.

Skopar.

Tema arwas jeda alati õnnetuseks, kui Æsmund isast nii halwasti rääkis; nüüd aga, mil laps tulnud, ehmatas see teda lausa.

Poisike aga kaswas hästi wäikeses ruumis, kus teda õnnelik isa kallistas ja noor elupriiske ema imetas.

Sellest kindlasti, elustawast nähest said Æsmund ja Ragna enestele eluks mõõdupuu. Aga kuna see mõõdupuu Ragnal kaugele tulewikku jõudus, ei ulatunud Æsmundi oma kaugeemale kui isa tallu. Seal lootis ta pärast isa surma uue julguse ja jõuga teotsema hakata.

Kindel aga oli, et pois wanaisa nime pidi saama — Æsmundi poolt oli see soow soo päranduse mõttes, ema poolt lepituse mõttes. Kuid see mõõdupuu murdus mõlemal, sest pois ei saanud ei üht ega teist nime.

Kui rõhuv talwepimedus wiimaks kadus ja kewade mere juurtel tööteil sõrama hakkas, kus tuhanded wirgad käed teotsemas on ja elule toitu otsiwad, hakkas ka Æsmund liikuma. Tee jõuduks oli lahti ja teda oodati igal pool heameelega, kuhu ta läks. Muiati küll piisut sellest, et tal üks naine laewas olla, aga et jeda kindlasti ei teatud, siis tunnistati asi selleks, millest parem on waikida.

Meri oli sel kewadel wäga tormikas ja paljud said uerel kahju; aga kuigi Æsmund õige tagasihoidlik oli, pidi ta ometi midagi tegema, ja Ragna polnud naine, jeda torm tohutas.

„Sina, laps ja mina,“ julgustas ta, „oleme

ju sama hästi kui üks elu — Jumal kaitsku meid!“

Æsmund silmitses teda ühtlasi rõõmu ja murega, aga otsus oli kord tehtud ja pidi teoks saama — oli mis oli.

Oli pime õõ täis wihma ja rahetormi. Ragna istus ja hoidis magawat last süles, et laew teda ei raputaks, kuna Æsmund laewa lael wahwasti oma wäikesel laewa eest wõitles.

Siis äkki pööratas laewa tugev tõuge. Walgus kajutis kustus ja kõit, all ja ülewal, kuffus pragisesedes koftu.

Samal hetkel kiskus Æsmund uste lahti.

„Wõta laps ja tule!“ kisedas ta. „Oleme randunud, ei tea mis sest saab!“

Ja ta ruttas jälle tüüri juure.

Ragna ruttas lapsega laele. Aga samal hetkel tuli lainemägi ja lõi ta maha, nii et ta peaga wastu puuhunnikut põrkas ja meelemärguse kaotas. Kui ta jälle toibus, oli laew lahti, laewapois toetas teda, kuna Æsmund tüüris.

„Kus on laps?“ küsis Ragna ja tahtis tõusta, aga laewa wankumine wiskas ta jälle maha ja ta langes uuesti minesusse.

Wiimaks jõuti „kääridesse“ ja laew läks üle rahulikuma joone, mis andis lootust ja kergendust.

Ragna waatas üles.

Æsmund oli tema kõrwal põlwili ja toetas teda, kuna nüüd laewapois tüüri juures seisis.

„Mis on sündinud?“ küsis Ragna segaselt.

„Meie joofime kuiwale,“ wastas Æsmund, „aga meri, mis sinu maha lõi, tõstis laewa jälle üles. Kui warsti ankruplatfile jõuame, waatan kahju üle.“

„Jumalale tänu!“ jostistas Ragna ja pani käed tänuilul koftu.

„Ja laps?“ karjatas ta äkki. „Laps!“ kisedas ta kõige metsikuma hirmuga.

„Ragnal“ ohtas Æsmund. „Meie oleme oma lapsel kaotanud!“

„Merele?“ küsis Ragna.

Æsmundi pea wajus longu ja pisarad woosid tal filmist.

„Ja sina ei pannud oma elu kaalule?“

„Sa küsid liig hullusti,“ ütles Æsmund

waljuft. „Kes mõib minna merepõhja, kui ta ei näe ega kuule?“

Ja ta ringutas kui ufs meeleheitlikult.

Nüüd alles jõudis Ragna selgujefe.

„Alma mulle andeks, mu mees!“ palus ta waikselt, ajas enese püsti ja kaelustas teda. Siis nuttis nad üheskoos, ja mure sidus nne sideme nende ustawa südame ümber.

Alga kuna Asmund ufinas töös nii mõnegi lohutawa ja meeltlahutawa mõtte sai, istus Ragna waikselt ja leinas. Tihti seisis ta reelingu äärel ja wahtis tarretult alla wette, nagu oleks ta weel lootnud oma ainuist last näha saada. Alga me eelufas ei annud rõõwfaaki oma suuist enam wälja!

Aeg kadus. Glu jattus samal waiksel wiisil; aga nüüd oli nende rõõm muutunud tõsibufeks ja nende naerataw lootuslohutufeks.

Booleist aastat hiljem istus Ragna jälle wäikeses kajutis ja talitas kahetuufe lapse ümber. See heitis päikesepaisttet mõõdunud päwade pimetusse. Dmeti leidus taewalael hulluward pilwi, sest laps oli nõrk. Oma ei olnud tolle hirmu ää kaleduüsi jõudnud ära mõita ja nõnda pidi see wäike elu wanemate õnnetuist jagama. Seegi laps oli poisj ja isa oli temas kofe Sumala annet kadunu asemel tere-tanud. Alga wahje esimese ja teise lapse wahel ilmus peagi ja tegi wanemate südamed kurwaks.

„Ta sureb meil warsti,“ ütles Asmund, kui ta lapse kofhua nagu tüki aega oli silmitfenud.

„Ära seda ütle!“ hüüdis ema ja kummar-das nuttes lapse kofhale.

Nüüd lendas õnnetuufe mustatiwuline mõtteleid Asmundi hingest läbi ja ta kirus isa, et see kofit hea omale mõttis ja tema laps ning naine siin pidid puudust kannatama.

„Sumala eest,“ kiljatas Ragna, „oled ja hulluks läinud, Asmund?“

Ja seda ta peaaegu oli. Ta lütkas Ragna kofwale, kui see teda tahtis pidada, kargas ja-lule, mõttis laewalael istet ja andus walule, mis ta tugewat kofha raputas, nagu torm raputab ükfitut puud mäe otsas.

Kuu aega pärast seda meelepuhangut, mille tagajärg muide meelenutruf oli, mis tegi Asmundi kinnisufeks ja tufasufeks, tuli temale ifalt käst, et ta laewale mõne wastutawa mehe mõtats ja ife isa juurde tuleks. Firmal „D. Djerke ja Boeg“, wäljendus, mida isa esimest korda tarwitas, olla suurem rahafumma kaduma minemas, ja kuna wanamees oma filmi enam us-fus kui teisi, siis palus ta poega rutata ja kofit kofwale jätta, mis teda mõiks tafistada.

Asmund oli parajasti tulnud ühte suure-masse kaubanduskofhta wedu otsima, aga kuna ta oluford teda ei lubanud mõõraft lae-wale mõtta, siis wiis ta laewa wiibimata ku-fagile mujale, kus ta laewa mõis laewapoiifi hoolde ufaldada ja keegi laewas ta naist ning last ei mõinud näha.

Ja siis pidi ta aurikule ruttama, sest tema reisiifihiks oli Christiansfund. Oli, nagu ei oleks mees ja naine ükfitest enam tiial pidanud kofutama, nii kurb ja lootufeta oli see nende esimene lahtumine. Näis, nagu oleks nad pi-danud üle kuristikfu minema. Alga wajabus tuli ja andis neile kofe ja nii jõudsid nad sealt üle.

See tõi Ragnale kurwad päewad ja õõd, sest laps jõud raugef. Ja ühtlasi lähenes sü-gis oma hoogsate wihmafagarate ja karedate tuultega. Alga temale järgnes piff pime talw; ja kui selle kaajas mõib olla surm käis, milline tee wiis siis weel õnnele?

See oli temale tema ükfitufes kurb ajawiide. Alga ta sai wäga hästi aru, et tema suurim õnnetus seisib kurwas wahekorras ifaga. See oli, mis Asmundi südant kibestas ja ta lapsele taewa karistufe tõi.

Kaks kaelkirjakut.
A. Böhle, Berliinist.
Üleswõte Voigtländeri Skopariga.

Merelewandid hommikueinel.
(Hagenbeeki loomaiast)
Dr. Nawrath, Bremenist.
Oleswöte Voigtländeri Berghheil kaameraga.

Heliar

Sel kombel tungis ta sügavale tollesse kõrbesse, kus tust ajajooksul lootusetuled kustutab, nagu hallid pilved taewatähed oma alla matavad.

Siis tuli pärast mitu päeva kestnud vihma-sadu viimaks jälle selge hommit. Päite heitis oma kiirgavad kiired põigiti kajutisse ning lapse kõhnale näole. Ragna tõusis seda warjama, aga jai teise ülesande! Laps naeratas, naeratas wastu mängiwale päikesekiirele, mis kajuti seinatantsis, ja silmitses seda. Lapse wäike, kahwatu nägu oli esimest korda rõõmuilmet näidanud!

Ragna oli wapustatud ja silmitses last. Kas andis Jumal talle seega märku? Ta mõtted muutusid jälle heledaks ja ta julgus tuli tagasi. Tema oli alati kiire otsustamisewõuga, aga nüüd kaalus ta piffamisi, nüüd oli tal enam kaaluda kui enne. Aga aeg ajalt tõusis ta ometi, tõstis ometi silmad üles, mõteldes Jumalale, ja palus teda oma kawatsufe tunnistajaks. Jah, ta tahtis oma lapse wõtta ja seega Asmundi isa juure minna, ta tahtis temale kõik teatada; mis siis tuli, küll selle eest juba Jumal hoolitses.

Kell 12 pidi üks lõuna poole sõitew aurik poolteist miili sellest kohast cernal kinni pidama. Kui ta ise kaasa jõudis, wõis ta laewapoißt ustawa abiga edasi saada. Ta kõneles laewapoißiga laewa walwe asjus kõik läbi, kuid kuhu ta minna kawatses, seda ta ei ütelnud. Seda

ei pidanud keegi teada teada, enne kui ta käigul oli tulemußi olnud.

Kui ta õigel ajal peatuskohale jõudis ja, laps käe peal, laewalael seisis, kus tema aruist kõik nii suur näis olewat pärast mitmeaastast kitsas kajutis wiibimist, siis waewas teda kartusetunne, aga see kadus warsti ja julgusti waatas ta tulewikule wastu.

Ragna jõudis alles enne päikeseloodet wana Bjerke elukohta ja seal saadeti ta paadiga maale. Kui ta kiiresti üles maja poole sammus, waldas teda jällegi kartus, mis ta teha ahwardas halmata — kuid jällegipärast läks ta edasi!

„Siin on keegi, kes Teiega tahab rääkida,“ hüüdis üks wana naine üle läwe Bjerkele.

„Kas see, kes alt mere poolt tuli?“ küsis Bjerke kihwtiselt.

Naine ei wistanud ja Ragna läks uksest tuppa. Ta oli juure willase rätiku ümbert wõtnud ja seisis ilusasti riietatuna wanamehe ees. Tükiteise aega silmitsesid nad üksksteist nuriwalt. Bjerke oli enesele kurja koeranäo ette wõtnud; seda wajas ta alati inimeste hirmutamiseks; kuid see Ragnat ei hirmutanud. Tema oli nüüd nii kindel, et ükski wägi teda enam ei wõinud kohutada.

„Mis tahate?“ küsis Bjerke ja piilus lapse poole.

„Olen Asmundi naine ja see on tema laps!“

„Minu poja naine? Minu pojalt pole naist — wälja, kerjus!“ kisedas wanamees ja pö-rutas kepiiga oma ette lauale, nii et naine, kes uksest kinni hoidis, selle hirmuga lahti lastis.

„Teie ei waja rohkem patustada kui suudate lepitada, pidage meeles, et olete wana mees,“ ütles Ragna pehmesti.

„Kurat on wana ja mitte mina!“ pö-rutas Bjerke.

Siis andis ta teenijale ukse juures märku:

„Kutsu Elias tuppa, et ta selle naise wälja wiiskaks! — küll ma asja juba lõpetan.“

„Jah lõpule Te jõuate küll, aga enne peate mind kuulama,“ wastas Ragna kindlasti. Ja kui samal hetkel sulane ning teenija läwele ilmunud, läks ta neile osutades wastu. „Teid ei

ole siia maja, kus minijas oma mehe isaga nelja filma all peab rääkima," ütles ta.

Ja nihutas nad üksteist wälja, ise nende taga üst kinni pannes.

Ja siis pööras ta meeste wanamehe poole. Aga kui see enne oli wihasse koera nägu näidanud, nüüd näitas ta ennast koerana, kes jaba jalgade wahetele tõmbab. Näis, nagu tunneks ta enese olemat mõimetu. Ometi istus ta weel kui koer, kes walmab, kas talle selga ei pöördaks.

Aga Ragna ei pöörunud talle selga. Rahwatu kui sein, aga wahwasti seisid ta tema ees, last nagu püha relwa ülekohtu wastu rinnale surudes.

Asmund ja mina oleme juba neli aastat abielus olnud," algas ta waitfekt. "Meid on seaduslikult laulatanud Jumala sulane ja me elafime üheskoos laewas. Seal sünnitafin ma oma mehele ka esimese lapse. Raalul oli elu; aga me olime ju üksteisele töotanud elus ja surmas kokku hoida. Laps oli wiks poisj, ja kuidas ta sirgus ning kosus! Siis tuli kewade, see kewade, mil laew raudus, kuidas te seda ju teate. Meie tahtsime sõtta lõuna poole last ristima — Holger pidi ta nimi olema — aga, aga meri kistus ta minu kätte wahelt ja meie pole teda iial enam näinud."

Ta tõstis lapse oma näo juure ja nuuksumine tõusis ta rinnast. Siis aga kogus ta ennaft ja jatkas:

"Aga õnnetusele järgnes patt. Sest me mõtlefime, kui teie olekfite olnud selline, milline olekfite pidanud olema, poisj oleks küll ellu jäänud — oleks oma wanaisaga mänginud ja kord tema nime edasi kannud. Aga selle asemel kannatas ta wande all nagu meie teisedki — Jumal andku see teile andeks!"

Wana Bjerke pigistas filmad kinni, nagu ei oleks ta seda päewa jafanud kanda.

Ragna jatkas:

"Nii mõõdus aasta ja üks weerand, siis tuli see usfifene, kes mul siin rinna najal on. Me tegime tema heafks kõik, mis mõsifime. Aga laewas oli wähe ruumi ja wähe walgust — ja laps hakkas ikka enam põdema. Siis oli õnnetus ühes patuga jälle läes — me wandu-

Iludus.

Heljar

(Mercedelevant Hagenbeekiloomaaiast)

Dr. Nawrath, Bremenist.

Üleswõte Voigtländeri Bergheil kaameraga.

fine wandumise wastu: mispäraft peab see elama, kes kõiges meie õnnetuses süüdi on—

"Wait!" kiljatas wana mees ja waatas ehmunult üles.

"Jah — nii see on; aga kes on süüdlane?"

— Nii läks nüüd Asmund Christiansfundi. —

Ja nüüd heitis päite täna hommikul oma kiire kajuutisfe. Ja waene usfife naeratas! Jumal ja Jsa! Ja ta pööras oma filmafesed päitefe poole! — Siis tuli mulle ucelbe suur maja, kus teie elate, ja kõik mugawused, mis siin last ootafsid — ja siis waldas mind tunne, et unustafin usu kirjasse ja enesele ütlesin: mitte meie pole need, kes wanale isale ta elu pahafks panewad, waid see on õnnetus, mis alati nii palju paha wälja mõtleb. Ma reisin tema juure ja pakun temale siin seda elu. Ja kui ta selle wastu wõtab, siis on ta ka ema ning isa wastu hea. — Jah, nüüd wõite teha, mis Teid Teie süda ajab tegema. Aga kui Teie minu haige lapsega majast wälja ajate, siis ajate Teie meie mõlemad Jurma, wõib olla ka Teie poja."

Wana Bjerke nihutas ennast toolil rahutult. Oli, nagu oleks ta isfimalune põleinud, ja peaaegu kartlikult waatas ta Ragnale.

Äkki tõmbus ta kokku, lõi kepiga meeste lauale ja kõhatas nagu hääletu komander. Ragna kohlus tagasi ja filmad läksid kirjaks. Aga samal hetkel ilmas teenija naine ehmatanud näol usfe wahetele.

"Kakendagu Elias hobune ja toogu arst," muristas wana mees. "Ja sina kütab ahju pa-

lawaks ning sead Asmundi toa korda. Aga, surm ja põrgu, filmapiik! Kas said aru?"

"Jah!"

"Naine taipas, kuid ei tahtnud oma kõrwu uskuda. Aga ta ruttas kähku uksest välja, seft wana Bjerke teenija oli õppinud sõna kuulma.

Nüüd alles taipas Ragna mehe mõtet; aga tulemus raputas teda nii, et ta uskus maa alla wajuwat. Kui wali isa ta oleks maa-
jast välja wisanud, ta oleks sealt kindlal sam-
mul lahkunud, aga nüüd, mil ta oli wõidu saa-
nud, polnud ta kehas liiget, mis ei oleks wä-
risenud jõuetuses. Ta wankus ühe tooli juure,
wajus sinna ja hakkas südantlõhestawalt nutma.
Nutt raputas teda hinge põhjani.

Seni istus wana Bjerke ja filmitses ning klobistas sõrmedega lauale, nagu oleks ta taht-
nud kõik üles märkida, mis ta nägi. Aga ta
koeranägu oli kadunud, sellest jäi järele ai-
malt pisut wana kelmi nägu — korraga ei saa-
nud ta oma waimlist kesta ju muuta!

Ja siis tuli teenija teatega, et kõik korras
on. See toibutas Ragna. Ta tõusis ja waatas
toas armastawa pilguga ringi. See pidi olema
nüüd tema ja ta lapse kodu. Siis läks ta ta-
fakesi rauga ette, wabastas lapse katteft ja ula-
tas wanamehele. Wanamees istus wallatuna ja
ei teadnud, mis pidi tegema.

"Waadake," kõneles Ragna, "see ei näi ole-
wat elu ilmutajal! Aga ma nimetan ta nüüd siin
Holger Bjerkeks Jumala Issa, Poja ning Piha
Waimu nimel. Nüüd pange oma käsi tema peale,
et ta Teie õnnistusega mõiks surra!"

Rauf wärises. Nii sügawale polnud Jumal
temasse iial tunginud. Aga ta sai Ragna mõ-
tetest aru ja tegi ruttu mingisuguse ristimärgi
lapse rinna kohta. Selle järele kummardas ema
rauga ees alandlikult ja läks siis ukse juure.
Aga nüüd oli wana Bjerke kõrgusele jõud-
nud, kus ta oma elus weel iial enne polnud
seismud — ta oli nii ütelda tüki maad iseene-
seft kõrgemale tõusnud. Ta tõusis waewaga ja
sirutas käe välja:

"Mul on au sulle kui mintjale oma majas te-
retulemast ütelda!"

Ühtlasi andis ta Ragnale ninemiseks märku.
Õnneks ei läinud ta mitte kohtama surma, waid
teda ootas nüüd elu ja terwis — teda ja ta
last.

Seni töötas poeg nii hästi kui ostas oma
ettewõttes edasi; aga aeg wenis. Ta oli paar
korda naisele kirjutanud ja mitte wastust saa-
nud. See tegi ta rahutuks ja kuu aja pärast
jättis ta kõik sinna paika ning reisis koju.

Aga ta südamel oli üks ja aruandel teine
kodu. Polnud ime, et ta esimesena südamehäält
kuulda mõttis.

Seal ootas teda aga tibe pettumus. Saewa-
poisil oli küll kõik liikum warandus korras, aga
taju oli tühi!

Meeleheitlikkudele küsimustele wastas ta ai-
malt: ta saatnud noore proua aurikule ja mitte
edasi. Kuid sealt läks hull teid edasi ja As-
mund ei teadnud, mis arvata. Wiimaks seis-
ta tufaselt ja kaheldes ühe sellise ees — kõige
pahema ees neist: kas oli Ragna temast waba-
tahtlikult lahkunud? Ta ei jõudnud rahutut elu
enam kannatada, ja sellepärast ei olnud ta te-
male kirjutanud.

Aga ta tahtis teda leida — pidi ta leidma!
Ja siis — kas isa wastas ei wõi jah — ra-
hutu meremehele pidi lõpma!

Wõimalik, et kirjad polnud kohale jõudnud?
Wõimalik ka, et Ragna oli haige — wõi oli
nende laps surnud?

Temas oli niipalju küsimusi, et ta kui saa-
tuse poolt piinatud mees järgmisel päewal oma
isa majja jõudis. Rõhklemata astus ta tupp-
a, kus rauf istus. See näis kummaliselt lõbus
olewat, midagi, mida Asmund oma raskest he-
lewuses ometi pisut tähele pani.

Ta andis nüüd raha-asjus lühidalt aru, aga
isa ei näinud sellele suurt rõhku panewat.

"Minule näib, nagu oleksid sa pisut rahutu,"
küsis isa karedasti.

"Wäga rahulik ma küll ei ole," wastas
poeg lühidalt.

"See on sulle paha," ütles rauf.

"Ega ta hea pole," wastas Asmund. "Wõi-
malik; et see sullegi hea pole. — Lühidalt, isa
— mina olen naisemees ja mul on kawatsus
naise seltsis elada."

"Nii, sina oled abielus," kordas rauf, ka-
wal joon suu ümber. "Kus see naine siis on?"

Asmund äigas käega üle filmade ja waitis
natufese aega. Siis kogus ta ennast ja ulatas
isale kirjatasku.

"Siin on sul paberid rahaasjus; kõik muu
kohta annab asjaajaja aru. Mina pean kohe
minema. Paadimees on juba walmis waadatud.
Ela hästi, isa!"

"Ei, pea kannata weidi, poisil!" müris-
tas rauf. "Oled just kui tuulekeeris. Wine
enne-oma tupp-; seal on midagi, mis sinule
kuulub!"

"Selle mõin teine kord kaasa wõtta."

"Ei, Jumala eest, seda pead sa kohe te-
gema! Teinekord see ei lähe!"

Poeg waatas mihaselt isale — ja läks üle
korratori oma tupp-.

Aga wana Bjerke naeris ükspäini kuni talle
kõha tuli, ja seda kirus ta seni, kuni see jälle
möödus.

Seni möödus Asmundi toas mehele ja nai-

sele õnnelik tund. Mis enne sündinud, ei waja-
nud pikka seletust — asi oli selge.

Warsti selle järele seifid mõlemad õnneli-
kud noored toas raua ees, ja mida iial enne
polnud sündinud, sündis nüüd: et nimelt As-
mund oma isa suudles ja see nutma hakkas,
kuni kõha tuli ja ta ise jälle pääsetee leidis
sellega, et oma kõha pörgusse kiruma hakkas.
Aga ei tea, kas kõha ei leidnud pörgusse õiget
teed wõi effis ta sel teel, lähidalt, ta asus nii
kõwasti kõrisse, et poeg isa juure pidi astuma
ja talle selja peale patfutama.

„Nüüd toon ma lapse!“ katkestas Ragna ja
ruttas välja.

„Jah — see on alles naine, jah!“ hüüdis
rauk tergendatult, nagu oleks Ragna olnud tema
leidus. „Ei tema luuji uste taga ega nurkades.
Õtse teed mööda edasi, poisil! Mis õige, on
õige!“

„Waata, siin on meie wäike Holger Bjerke!“
ütles Ragna särades ja tõstis lapse nende poole
üles.

„On ta juba ristitud?“ küsis Asmund ja
wõttis poisi sülle.

„Jah, aga omal wiisil,“ wastas isa. „Kuid
jeda tuleb wiist küll korrata.“

„Ma arwasin ju, et ta sureb,“ ütles Ragna.
„Ja sellepärast ei tahtnud ma, et ta nagu teine
waene ebakristlikult Jumala juure läheks!“

„Ja siis ristis ta tema isel!“ jatkas rauk
uhkesti. „Just siin minu ees — ja mina olin
tunnistaja, mina! Ja ma tahan ütelda, et ma

siin majas waremalt iial midagi Jumalast pole
märganud, aga sest päewast saadik wiibib ta
siin, see on kindel. Ja sestsaadik waatab ta alati
meie juure sisse — aga see on Ragna süü,
jah, muudugi!“

„Ah sina, Ragna!“ hüüdis Asmund ja kae-
lustas naist. „Sa kange naine! Ja mina wõi-
sin mõelda, et sa minuist oled lahkunud. Ma
oleksin siis ju kogu eluaja olnud koduta mees!“

„Koduta olin mina, kui sinuga kokku sain,
Asmund,“ wastas Ragna ja surus enmast tema
rinnale.

„Noh, kodu peab teil olema ja kõik, mis
wajate,“ üles wanamees. „Keegi ei pea mind
selle eest kiruma. Ka muidu pead sa teadma,
mu poeg, et ma enam kedagi ei kiru — see
on ainult kõha — sest selle on wana kuru
loomud!“

Noored silmitsefid üksteist naerdes; nad
märkasid, et raske oli wanast harjumusest
loobuda.

Ja siis ilmus weinipudel, sest see päew
wajas tingimata eladalasknust. Ja sellepärast
kõbas wana Bjerke jalule ja wõttis klaasi kätte.

„Jah ja nii ütlen ma siis oma lastele
teretulemast!“ ütles ta auwäärselt üles latte
waadates. Ja klaasid löödi kokku ning tühjen-
dati.

„See on nüüd kolmas kord, et üksteist kol-
tame, Asmund,“ ütles Ragna.

„Jah, ja nüüd oleme kodus!“ hõiskas As-
mund ja kaelustas naist ning last. Lõpp.

Pint.

H. Wühner.

Ma tööst ei olnud wäsiind weel.
Mu panid wanaduse eel
Nad warna otsa rippuma —
Siin kõlgun ma nüüd kasuta!

Nüüd põllult kostab wilehüüd,
Seal uhkelt hulguw masin nüüd
Mu töö teeb ära rutuga — —
Siin kõlgun ma nüüd kasuta!

Oh, oleks elu endine,
Kus wõeti mind weel reहेle!
Miks, peremees, mind põlgad sa? — — —
Siin kõlgun ma nüüd kasuta!

Scarroni lesk.

Saksa kirjanik **J. O. Hanseni** ajalooline jutt.

1.

Kogu Euroopas äratas aastal 1685 suurt tähelepanu hämmastaw teade Prantsusmaa kuninga Louis XIV. abiellumisest luuletaja Scarroni lesega. See lesk oli juba wiiskümmend aastat wana, nii siis kuningast wanem. Kuigi ta laulatati ainult kuninga pahemale käele, oli ta ometi waid tema abikaasa, mitte aga Prantsusemaa kuninganna. Louis ülendas ta Maintenoni markiisaks samanimelise ilusa mõisa järele, mis ta temale kinkinud, ja selle nime allaldas ta prantsuse selleaegse kojaelu ja ajaloo peale suurt mõju.

Esiotsa oli ta kuningakotta pääsnud wäikese Maine hertsogi kaswatajannana. Siis oli ta oma waimu, mõistuse ja mitmekesiste teadmiste läbi pikkamisi wõlunud kuninga, nii et see aj ajooksul enam tema kui oma ministrite nõu kuulda wõltis.

Eriskummaline sellejuures oli, et ta hulk aastaid kui pilkekirjaniku Scarroni noor ja ilus lesk kuningale sugugi polnud meeldinud. Oma esimese mehe surma järele oli ta sattunud wäga raskesse seisukorda ning oli kõik oma mõjuwõimsad tutwused liikuma pannud, et saada edasi seda wäikest pensioni, mida Scarron oli saanud, sest et kõrgemad ringkonnad heaks olid arwanud tema terawat sulge pisut kullata ja niiwiisi weidike taltsutada. Louis oli tol ajal tuseselt ütelnud: „Scarroni lesk on ometi õige kallale tungiw isik!“ Ja sestsaadik oli kuningakojas tarwitusele wõetud õige pilkaw kõnekäänd: „Jultunud kui Scarroni lesk!“

Ja nüüd oli sest daamist saanud „päikesekuninga“ naine! Prantsuse harjumuse järele ilmusid selle ebahariliku sündmuse kohta kõiksugu pilkelaulud ja lendlehed. Üks sellistest, aga kõige waimukamatest, mis luulekujul kirjutatud, kandis pealkirja: „Scarroni lustilikud tähelepanekud oma mahajäetud lese seisusekõrgendusest. Hääl waimu-deriigist.“ Kaks poogent oktawis. Ilma autori, trükikoja ja kirjastuse nimeta. See satiir polnudki kõige pahem, en-

nem wõis teda heatahtliseks kui pahahtliseks nimetada.

Aga Pariisi politseil õnnestus selle lendlehe kirjastajat ja trükkijat leida. Saadi teada, et raamatukaupmees ja trükikojaomanik Toussaint Quinet — wana 66-aastane härra ja Scarroni kirjastaja ning hea sõber — selle lendlehe trükkinud ja müügile saatnud. Tema elas St. Jacques tänawal. Tema kulul ilmus ka wäike kirjanduslik-kriitikalik ajakiri, mida tema noorem poeg, Dr. Dagobert Quinet, lugupeetud õpetlane, osawasti toimetas.

Ühel hommikul wiibis Dagobert isa juures kontoris. Nad rääkisid kirjandusest ja äriasjust.

Siis ilmus politseikommissar, kes oma käe wanahärra õlale pani ja kõlawal häälel ütles:

„Kuninga ja politseileitnandi*) käsul arreterin ma teie, mu härra! Teie peate minuga ühes tulema!“

„Muidugi pean ma teie käsku täitma,“ ütles Toussaint Quinet rahulikult. „Ometi peate mõistma, härra kommissar, et ma heameelega tahaksin kuulda, mispärast te minu wangistate.“

„See on wäga lihtne. See sünnib ühe lendlehe pärast, mis te olete kirjutanud ja trükkinud. Lehe pealkiri on: „Scarroni tähelepanekud“ wõi nii.“

„Ah nii! Ma tänan teid selle teate eest. See rahustab mind wäga. Sest siis pole häda midagi.“

„Ärge arwake asja sugugi nii kergeks, wana härra!“ hüüdis politseikommissar imestades. „Härra politseileitnandi arust on see wäga tähtis. Tema tahab autori nime teada saada.“

„Seda ei tohi ega taha ma ütelda,“ wastas kirjastaja õlgu kehitades ja naeratahes. „Pealegi on autoril tõeliselt Scarroni tuju ja tema teos tõesti hea.“

„Aga see naljaleht wõiks teile ometi õige palju muret ja pahandust teha, eriti kui te härra politseileitnandile midagi ei taha tunnistada.“

„Kuhu peate teie minu wiima?“

*) Politseileitnant oli tookord Pariisis kõige kõrgem politseiametnik.

„Esiotsa Chatelet-wanglasse.“

„Tunnen suurtsugu daami, kes mu juba homme kõige suurema rutuga Chatelet-wanglast saab wabastama ja mu kõigist tagakiusamistest päästab, otse härra politseileitnandi kiuste.“

„Milline daam wõiks see olla?“

„Proua markiisa de Maintenon isiklikult, mu kallis härra kommissar.“

„Ahahah, teie armastate nalja teha, mu härra, wõi on piinlik seisukord teie mõistust mõjutanud. Nimelt proua markiisa on selle lendlehe peale väga wihane ja tema majesteet kuningas ka.“

„Parem ja mõistlikum oleks, kui nad selle üle naeraksid. Aga olgu kuidas on, olgugi proua markiisa wihane, minul on abinõu, mis ta wiha õige rultu waigistab.“

Ja poja poole pöördes ütles wana härra:

„Dagobert, sa lähed weel täna Versailles.“

„Jah, isa,“ ütles noor õpetlane.

„Sa külastad proua markiisa de Maintenoni —“

„Kas ta minu jutule wõtab?“

„Wististi, kui sa temale lased ütelda, et väga tungiwas asjas tuled, milles juttu on ühest temale tuntud kirjast ja teatud käsikirjast. Nii siis kohe, kui waja, wõi hiljem, kui tema ees seisad, tuleta sa temaie meelde toda kummalist kirja, mis Scarroni lesk 1661. aasta weebruaris, wiis kuud pärast ta mehe surma, saalis raamatukaupmees Toussaint Quinet'le.“

„Mõistan! Tahan kõik hästi toimetada.“

„Pealegi ole ettewaatlik ja tark!“

„Muidugi, isa. Ole täitsa muretu. Tööpolest, mina olen kindel, et proua markiisa de Maintenon sinule kõige lahke-
malt wastu tuleb. Tema saab väga armuline olema ja sind kohe wabastama ruttama.“

„Tont wõtku minu, kui ma sellest kõigest aru saan,“ pomises politseikommissar imestades.

„Wististi lubate ometi, et ma oma perekonna lühikeseks ajaks Jumalaga jätan?“ küsis wana härra naeratades.

„Oh, heameelega!“

Toussaint Quinet lahkus abikaasast ja teistest perekonnaliigetest, neid ühtlasi rahustades, et ta juba järgmisel

päewal jälle wabaks saab. Dagobert kinnitas seda täie julgusega.

Siis wõttis raamatukaupmees enesele mantli selga, pani kübara pähe, kahmas kepi ja järgnes politseinikule, temaga teel mõnusasti juttu westes.

Dagobert wõttis kontori laualaekest isekujulise wõtme. Sellega läks ta kõrwalseiswasse kabinetti ja awas seal müürispeituwa salakapi.

Selles oli kõiksugu saladuslisi pabe-
reid ja käsikirju. Wiimastest kõige kummalisem oli üks Scarroni trükkimata käsikiri, mis kandis pealkirja: „Muinasjutt magawast sultan Siloust ja tema rumalatest wesiiridest.“

„Silou“ oli ümbertehtud nimest „Louis“. Türgi mäski alltuli mõista kuningat Louis XIV. ja tema ministreid. Eriti Mazarini, „suur-wesiiri,“ peale oli autor oma kibeda pilkekarika tühjendanud.

Scarron oli selle väga tigea satiiri, üks wiimastest kirjutustest, aastal 1659 walmistanud, kui temalt „ajakirjandus-
l'ku patu“ pärast mõneks ajaks oli pension ära wõetud. Aga kui talle siis jälle aastas 1500 livre lubati, pani ta käsikirja kõrwale ning hoidus seda trükkimast.

Käsikirja juures oli peene naisekäega kirjutatud kiri. See oli järgmine:

„Kallis härra Quinet!

Kõige suuremas meeleheites kirjutama teile need read. Muidu ei ole mul praegu kedagi, kelle poole ma wõiksin pöördä. Küll tean ma, et teie wiimasel kahel aastal minu mehele olete suured summad ette annud tema koguteoste eest, mis tulewikus peawad ilmuma, aga sellegipärast julgen ma oma hädas teie poole pöördä. Alles mõne nädala pärast awanewad mulle jälle abiallikad. Seni ei tea ma aga, millega waheajal elada. Pagar, lihunik, piimanaine ja pesija ei taha mulle kauemini enam krediiti lubada ja majaperemees nõuab kindlasti wõlgnewat üüri. Oma kadunud abikaasa järelejäänud paberite hulgast olen ma weel leidnud siia juurelisatud käsikirja „Muinasjutt magawast Siloust“. Seda pakun ma teile ja palun teid südamest, saatke mulle selle eest 50 louisiori. Wajan neid hädasti. Wõimalik, et kardetaw on seda tööd Pariisis trükkida, aga teie laialdane tutwus wõimaldab teil seda trükkida kas Kölnis wõi

Amsterdams. Selle järele, mis minule tehtud, ei hooli ma kuninga ega ka kojakondsete vihast, waid saan rõõmustama, kui see pilkelugu trükituna ilmub. Muidu mul ju rõõmuks põhjust ei ole. Mind on ju kijas nimetatud kalialetungiwaks ja häbematuks, kuna ma julgesin loota, et ma selle pensioni edasi saan, mis mu õnnis mees sai. Ah, waimuka luuletaja waene lesk saab ainult pilget tunda. Oh, kuidas wihkan ma seda kõwasüdamlis ja liiderlikku

Märkus: Elan weel ikka Ste Jonis du Marais tänawal, ei saa aga sinna enam kaua jääma, jääda tohtima, kui ma wõlgnewat tüüri neil päewil ei suuda tasuda. Loodan, et mind aitate. Tasugu Teile seda armas Jumal ise, mis Te waele lesele head teete!

Toussaint Quinet oli waele prouale tookord kohe nõutud summa saanud ja ta nii wiletsuse käest päästnud. Käskkirja oli ta aga kõrwale pannud, sest

Noored tegewasse kaitsewäkke saabumisel.

Kaks korda aastas wõetakse noormehi kaitsewäeteenistusesse. Sinna kogub neid linnast, kui ka maalt, sagedasti ka metsa kolgastest, kus kaetakse mõnikord isaisade riidewormi. Kaitsewägi on aga üheks keskkohaks, kus sünnib inimesega si emine kui ka wäline muutus. Wälist muutust, mis paistab kohe silma, kujutawad meie pildid. Ülal toodud on pildistatud meie noored kaitsewäkkeastujad sarnastena, nagu nad tulid wagunist, kus neid ootamas wastuwõtjad.

noort kuningat ja kõiki neid külma marmorhingega kojakondseid! Maailm ja inimesed on mulle nii wastikud, et mõnikord otse surra tahaksin. Palun ja wannutan Teid südamest, wäga lugupeetud härra Quinet, Teie igawikku läinud sõbra, minu kadunud abikaasa Scarroni mälestuse juures, aidake mind sellega, et mulle nimetatud summa kätte saadate!

Pariisis, 25. weebbruaril 1661.

Teie alandlik ja õnetu

Francoise Scarron.

et see tema arust awaldamiseks ei sobinud.

Hoolikalt lukustas Dagobert jälle käsikirja ja ka kirja, mille ta enne kaks korda läbi luges.

„See kiri on minu isale kaitsjaks ja wõiks talle ka hirmsaks relwaks saada,“ pomises ta. „Kui imetaolik, et ilus, noor, waimurikas kirjajakirjutajanna nüüd, mil ta juba 50 aastat wana, on saanud selle „kõwasüdamega ja liiderliku kuninga“ naiseks, kelleks ta teda tookord nimetas!“

Ta riietus kõige paremasse ülikonda ja sõitis tund aega hiljem kuningalossi.

2.

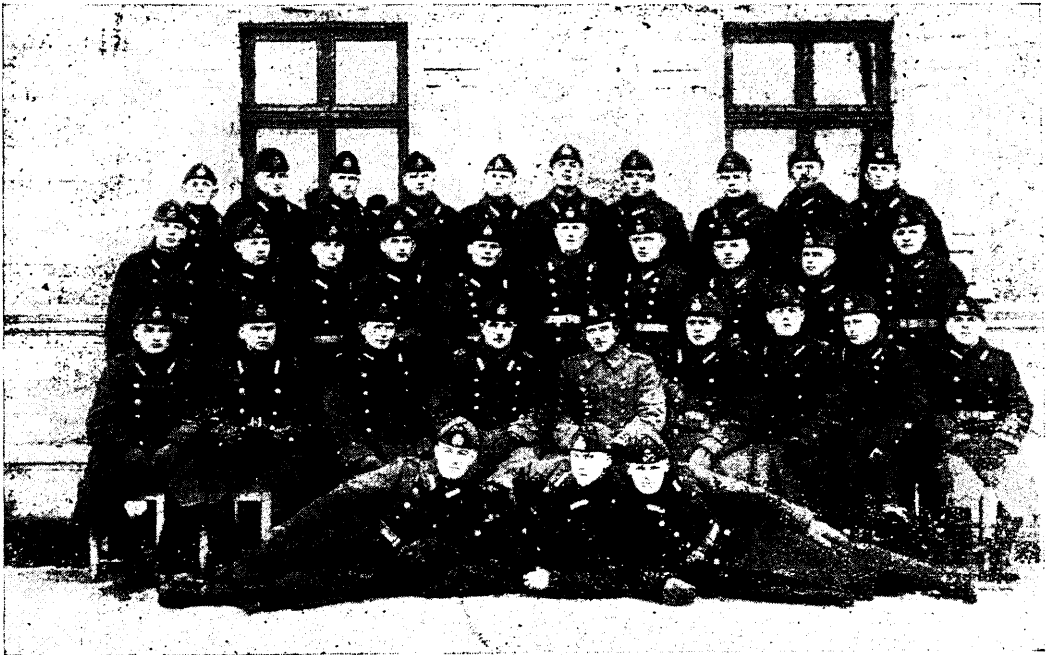
Endine Scarroni lesk ja praegune markiisa de Maintenon oli veel oma hilisemaski wanaduses oma endisest ilust ja kenadusest palju alal hoidnud. Wiiestkümnest aastast hoolimata nägi ta veel õige priske ja terve wälja. Tema peen, tark nägu ütles, et ta mitte harilik naine ei olnud.

„Just minu arwamine!“ hüüdis kuningas rõõmsasti käsi hõõrudes. „Noh, Bastille on wististi paras paik, kus need häbematud kirjalakkujad ja trükkijad wõiwad järele mõtelda ja oma tegu kahetseda.“

Kuningas lahkus.

Pool tundi hiljem laskis doktor Dagobert Quinet ennast markiisale teatada.

Esiti ei tahtnud markiisa teda wastu wõtta, waid laskis talle ütelda, andku palwekiri. Aga Dagobert jäi oma palwe

Noored tegewas kaitsewäes.

Samad noored samal päewal pärast riietumist ja kaitsewäe algkorraga tutwumist.

Kuningas wiibis parajasti markiisa juures, Versailles lossi toredas toas. Nad olid parajasti tähtsate poliitiliste asjade üle nõu pidanud.

„Muide, minu armas markiisa,“ ütles kuningas praegu, „poole tunni eest sain ma Pariisist teate, et politseil wiimaks ometi on korda läinud üht häbematut pilkewabrikanti, kedagi trükkijat, tabada — hm, kuidas ta nimi nüüd oligi? — oh, olen selle unustanud!“

„Nimi ei puutugi asjasse,“ wastas markiisa. „Kes ta ongi, wali karistus on wististi üldistes huwides. Sest ainult waljusega suudame meie pilkelaulude ja pilkelehtede hirmsale woolule tammi ette teha.“

juure ja saatis temale tuppä sedeli, milles ta seletas, et asi wäga tähtjas on ja Scarroni teoste kirjastajat Toussaint Quinet puudutab.

Proua de Maintenon tõmbas kulmu kippa. Praeguses seisukorras ei soowinud ta enesele meelde tuletada lasta, et ta kord oli olnud Scarroni lesk. Ometi otsustas ta noort õpetlast jutule wõtta.

„Wõimalik, et jutt on Scarroni teoste uue trüki kawatsusest,“ pomises ta. „Wõib ju arwata, et minu kõrged elumuudatused rahwas nende wastu on uue huwi äratanud. Armas see mulle ei ole. Pean enda lõplikult sellistest äridest wabastama.“

Dagobert ilmus ja kummardas süga-

wasti. Markiisa wastas peaga noogutades. Dagobert seisis tema ees, tema jäi istuma.

„Teil on wististi mõni kirjastuseasi sūdame peal?“ küsis markiisa.

„Teatawal määräl jah, proua markiisa,“ wastas noormees.

„Pean Teile ütleva, härra doktor, et mina selliste tühiste asjadega enam ei taha tegemist teha. Teie isal on luba tulewikus Scarroni töid trükkida, kuidas see temale meeldib ja ilma et ta minult selleks luba küsiks.“

„Ma tänan Teid tema nimel.“

„Tema on auväärt mees, kellest minul on väga hea arwamine.“

„See'p see ongi, mis minu täna siia toob. Politseileitenandi käsul on minu isa täna wangistatud.“

„Mis ma pean kuulma! Mispärast siis?“

„Ühe väikese naljalehe eest, mis ta on kirjastanud.“

„Mõni pilkelugu salmides — wõib olla minu wastu? Mis ta pealkiri on?“

„Tema pealkiri on — ma palun Teid, proua markiisa, selle pealkirja pärast mitte wihastada — Scarroni lustilikud tähelepanekud oma mahajäetud lese seisusekõrgendusest —“

„Mitte edasi, härra doktor, Teie ärritate mind! Tõesti, sellist tigidust ei oleks ma Teie isa poolt teadnud oodata.“

„Ei, see on süütu nali, küll sama kena kui Scarroni salmid Mazarinile, aga mitte kaugeltki nii terawad, pilkawad ja haawawad. Lühidalt: mitte sugugi mõni tige pamflet!“

„Teie olete wististi küll ise selle sepitseja?“

„Ei. Mina ei ole luuletaja.“

„Kes see autor siis on?“

„See on minu isa ärisaladus ja tema waikib kui haud, nagu Teie, proua markiisa, seda wististi juba ise teate.“

„Mina ei taipu õieti, mis Te sellega tahate ütelda. Tema majesteet ütles mulle wähe aja eest, et keegi trükkija wõi laimukirja sepitseja on wangistatud —“

„Kahlemata mõtles ta sellega minu isale.“

„Ja mis Te soowite, et mina selles asjas peaksin tegema?“

„Palun Teilt kõige aupaklikumalt toetust, et minu isa wabastataks ja kõigist sekeldustest pääseks.“

„Seda ma ei wõi! Nii kuninga kui minu otsus on, et laimajaid waljusti karistataks. Sellisele „lekäteminemi-sele tuleb ju kord ometi ots teha.“

„Kord, armuline proua, olite teises arwamises.“

„Mis Te sellega arwate?“

„Arwan, et Scarron lesk kord teisiti mõtles kui nüüd markiisa de Maintenon mõtleb. Sellest on 24 aastat möödunud, kui Teie minu isale saatsite Scarroni mahajäetud käsikirja, mille pealkiri oli:

„Muinasjutt magawast sultan Siloust ja tema rumalatest wesiiridest,“ ja nimelt kummalise, meie tolleaegsele noorele kuningale mitte sugugi meelitawa sisulise kaaskirjaga. Minu isa ostis selle käsikirja 50 louisdori eest, sest et tema kadunud sõbra lesk seda summat hädasti wajas. Aga ta teened tõusid weel selle läbi, et ta seda käsikirja ei trükkunud, ei Pariisis, ega ka Kölnis ja

Amsterdamis, nagu talle nõu andsite, kuna see käsikiri oli üks kihwtisemaid Scarroni teostest. Temal oli noorest kuningast nimelt parem arwamine kui ta kadunud sõbral ja selle lesel. Ja sellele teenerikkale teguwisile peab mu isa nüüd toetuma, kui teda ähwardatakse ja kiusatakse. Ma palun Teid, proua markiisa, mõtelge selle üle küpselt järele.“

Proua de Maintenon oli näost walgeks kahwatanud. Temale tuli meelde see tume tund, mil ta Scarroni waese lesena meeleheitlikult juba oli mõtelnud surmalegi. Jah, tookord oli ta väga ettewaatamata kirja kirjutanud, see tuli talle meelde. Kirja sisu kerkis ta waimu ette. Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

„Kõwasüdamliseks ja liiderlikuks oli ta siis kuningat nimetanud ja ütelnud, et ta teda wihkab. Ühelgi tingimusel ei pidanud see kiri politseileitnandile teatawaks saama, kuna siis karta oli, et see isegi kuninga kätte sattus.“

Minu wend, kes seda ka teadis, on surnud.“

„Mina soowin seda käsikirja ja ka oma kirja 1661. aasta weebruarist tagasi osta.“

„Mõlemad seisawad Teie teenistuses, armuline proua. Aga nende eest on olemas waid üks hind.“

„Mõistan. Teie isa wabastamine wanglast?“

„Jah, ja see, et teda siis enam ei kiusata.“

„Selle eest kannan ma tema ma-

„Millisel?“

„Et Teie ja Teie isa minust iialgi midagi paha ei kirjuta.“

„Meie tahame Teist alati ainult head kirjutada kui waimurikkast ja suurepärasest daamist.“

„Siis olen rahul. Nii on siis kõik kõige paremas korras.“

Ta noogutas lahkumiseks.

Dagobert kummardas jälle aupaklikult ning lahkus rõõmsas helewuses toast.

— — —

Lembitu linnamägi.

jesteedi kuninga juures hoolt. Wõib olla juba täna õhtul, igatahes homme enne lõunat saab härra Toussaint Quinet olema waba.“

„Siis on mul au, proua markiisa, Teile homme kirja ja Scarroni käsikirja ära anda.“

Markiisa tõusis.

„On Teil weel mõni soow, wõib olla isiklikus huwis, härra doktor.“

„On, proua markiisa.“

„Mis Te siis soowite?“

„Ajalehe luba. Olen juba mitu korda seda luba palunud, aga igakord on mulle eitaw wastus antud.“

„Mina muretsen Teile selle loa, aga ainult ühel tingimusel.“

Tund hiljem wiibis markiisa jälle kuninga juures.

„Sire,“ ütles ta, „ma olen wangistatud pilkelehe trükkija nime teada saanud. See on Toussaint Quinet. Tema kirjastatud pilkelugu on waid süütu nali, mida wõib andeks anda. Härra Quinet on pealegi Scarroni teoste kirjastaja. Temale wõlgnen ma tänu, et ma kord wiletsuses ei hukkunud.“

„Kuidas nii?“ küsis kuningas huwiga.

„Kui ma kõigest mahajäetuna suures puuduses olin, aitas tema mind sellega hädast, et minult ühe Scarroni mitte trükiwäärse teose wiiekümne lo-

uisdori eest ära ostis. Kui ta seda ei ei oleks teinud, ma oleksin nälga surnud. Nii aga päästis mu see auväärt kirjastaja, sest see summa aitas mu wiletsafest aegadest üle paremateni. Ma palun Teilt kohe käsukirja tubli wana härra wabastamiseks!“

„Muidugi, armas markiisa, selle lasen ma kohe valmistada!“ hüüdis kuningas. „Ja kuller peab selle wiibimata Par'isi wiima. Milline tunnistus on see ometi Teie heast ja kallimeel-sest südamest!“ — —

Weel enne öö tulekut lasti Tous-

saint Quinet wabaks. Abinõu oli ruttu ja kindlasti mõjunud.

Järgmise päewa hommikupoolel tõi Dagobart markiisale kirja ning käsi-kirja.

Kui ta lahkus, põletas markiisa kirja ja käsikirja kaminas kohe ära ja hakkas siis, nagu raskest murest wabastatuna, kergemini hingama.

„Milline suitsu hais siin on?“ küsis kuningas tema tupp astudes.

„Oh, põletasin ainult mõned wanad wäärtuseta ja ülearused paberid ära,“ wastas markiisa naeratades.

Lend hommikusse.

Austria kirjanik **Hans West.**

„Pacific-Aero-Lloyd'i“ pealendur waatas weel kord naeratades tagapool seiswa reisijatekabiini poole. Tema süda oli nii rõõmus kui ei kunagi weel tema tormistpiitsutatud elus, ja uhkus paisutas ta rinda. Ta oleks peaaegu tahtnud oma õnne wälja kisendada — mürisewa mootoriga ja wuhisewa propelleriga wõistu.

Kuid Theddy Burns naeris waid hääletult oma ette. Ta tõmbas oma lendurimütsi lõuapaelad kõwemini kinni ja äigas käega läbi lõikawa, winguwa tuule.

Tema taga, reisijatekabiinis, istus Gwendolin Gish, oma isa ainus, särawilus tütar, ja mõttes naeratades ning uhkusega wististi ka temale, selle edasiwuhisewa „bensiniitroska“ juhile.

Kui neiu temale eile õhtul „Manhattanhotelli“ katuseaias pisut kohmetult oli teatanud, et ta nüüd kiiresti peab San Franciscosse tagasi minema, kuna telegramm temale oli teatanud, et tema armas isa ometi tõsiselt, küi ka mitte elukardetawalt, oli haigestunud, siis oli Theddy temale näkku waadanud ja nagu lendurleitnant oma ülema ees lühidalt ütelnud:

„Homme õhtul kell 5.30 sõidab lennuk, miss Gwendolin. Mina juhin Teid!“

Tema silmis oli seisnud hiilgus ja palwe, nii et neiu seltskonnale järsku selja pööras ja oma liigutuse läbi temalegi põhjust andis teistele selga pöö-

rata. Siis oli neiu temale kätt annud ja kindlasti silma waadanud.

„All right, Theddy Burns. Meie sõidame San Franciscosse!“

Kümme minutit enne starti oli neiu auto waikselt laiale lennuplatsile jõudnud.

„See on hea masin, mr. Burns,“ ütles Gwendolin, kui nad lennuki ees seisis.

„Meie kõige parem, miss Gwendolin!“

„Ja ka truu . . . ?“

Tõsine küsimus ümmargustes silmades, oli ta teda uuriwalt silmitsenud.

Theddy oli tal tummalt ja liigutult waid kätt pigistanud. Lühikese minuti oli Gwendolin enese ta õla najale surunud ja oma näo tema näo lähedale tõstnud.

„Teised,“ neiu osutas kõrwalaskeldawaile kaasreisijaile, „on ainult inimestekaup, Theddy, et lennuk meid liig kaugele peale pilwede ei wiiks. Aga meie kaks — meie sõidame läbi õhu mõlemad San Franciscosse!“

Nüüd tundis Theddy jälle seda waikset, joowastawat laulmist weres, mis ta oli tunnud, kui Gwendolin tema kõrwal nõjatas.

Neiu parfüümi magus lõhn ümbritses teda.

Pimedusel olid ümmargused, sinised naisesisilmad, Gwendolin Gishi silmad . . .

Tuhatkakssada meetrit — luge ta kõrgusemõõtjalt mehaaniliselt.

Tüür reageeris kergesti.

Teddy waatas orienteerudes ringi. Punast paistet Chikago walgusemere kohal ei näinud ta enam ammu. Sada-kakskümmend kilomeetrit tunnis — siis lendab ka Ameerika selle alt edasi. . .

Chikago seisis kaugel — kusagil. . .
Aga — kus. . . ?

Burns waatas nüüd kompassile. See wankus edasi ja tagasi! Nagu oleks ta närwitsenud, keerles nöel pahemale ja paremale poole.

Ehmudes waatas Burns lähemalt. Suunamõõtja plaadil oli mitu pragu ja keskel wäike auk, nagu see tekib, kui

palaw pea. Reisijad ei tohtinud midagi teada. Gwendolin pidi muretumalt naeratama! . . .

Märkamatuult vähendab ta kiirust, alati meeles pidades, et wankumine edasilibisemist ei eksitaks. Kobades wajutas ta lennuki sügawikku. Pikkamisi langes kõrgusemõõtja osutis.

Tuhat meetrit — kaheksasada — kuussada meetrit!

Udud olid langenud. Ta kahmas kiikri, aga nägi waid lohutu-halle tompe.

Ta oli kiiruse pikkamisi kuuekümnenele meetrile tunnis vähendanud.

Grupp eestlasi väljasõidul Headkesbury jõe kaldal Ameerikas.

keegi mõne terawa asjaga plaadile tor-kab.

Lendur tõmbas küljetüüri, nii et len-nuk teelt komistas.

„Neetud!“

Kompass reageeris ainult wiletsa wõnkumisega.

Juht otsis paremale ja pahemale poole sügawikku.

Ei midagi!

Läbitungimatu pimedus lewines hal-li linnu all.

„Gwendolin. . .!“

Kokkupigistatud hammastega sosis-tas Teddy Burns armastatud nime. Raudselt klammerdusid ta rusikad tüü-riratta ümber. Palawikuliselt töötas ta

Ehmatades kuulis ta kabiinist kõ-
netoru kaudu äkki Gwendolini häält:

„Halloo, mr. Burns, mis on? Meie hiilime madalal Ameerika kohal! Mis ajast saadik teeb Pacific-Aero-Lloyd maasõite?“

„Muidugi, Gwendolin! Kui meie ka-
hekesi sõidame, siis teeme ikka mõne wäikese sõidu maale. On Teil kõik all right? Ja mis Te mõtlete?“

„Ütlen: mr. Burns — ja mõtlen mi-
dagi hoopis muud. . .!“

„Kas tohin teada. . .?“

„Weel mitte! Tüürimeest ei eksitata.
Good by!“

Nüüd oli Burns jälle oma lennuki kohinataga üksipäini. Ikka weel mada-

lamale wajus lennuk, nagu seda kõrgusemõõtja näitas.

Wiiesaja meetri kõrguselt — nii madalalt ei lennanud ta muidu iialgi — märkas ta all suurt tumedat pinda, mis näis olewat ääretu.

Oli see mets! Wõi rohulgendik? Ta wahtis terawasti ääretusse, waikwasse pimedusse, nagu oleks ta tahtnud mõne mõistatusliku jumaluse nägu küsiwall uurida. Kõrgust ja kiirust ta enam ei muutnud. Ihtes otsis ta mõnda walget täppi wõi jõe hõbepaela, mis all seda neetud koletist oleks sundinud oma loori lõstma.

Nüüd oli tal, nagu lehwiks ta minigisuguse käepideta ääretumas, tühjas ruumis.

Tunne, mida ta elus weel iial polnud tunnud, puges tal südamest kuiwa korri: jääkül, näriw, kägistaw hirm!

Theddy Burns, surmapõlgaja ja hulljulge lendur, tundis oma 35-aastasest seiklusrikkas elus esimest korda hirmul

Mitte enese eest — seda teadis ta selgesti! Ka mitte teiste reisijate eest oma taga — ta oli niipalju inimesi näinud surewat. Aga . . .

„Gwendolin!“ hoigas ta oma wawawas hirmus ikka jälle oma ette. Tema pärast tundis ta hirmu ja koondas kõik oma jõu.

Mis temale, muidu nii jahedalt talitajale, armsam kui maailm ja tema elu, kõik see koondus neiu nime ümber. Hetk „Manhattani“ hotellikatuseaias seisis jälle tema ees. Magusasti meelitas teda jälle tunne, mis teda wallanud, kui neiu spordiplatsil tema najal oli nõjatanud.

Tema, kes ühegi hädaohu eest tagasi polnud kohkunud, tundis nüüd, et tal ometi oli kaotada kogu taewalik maailm!

Theddy Burn jäi esimest korda elus närwiliseks. Tundis oma silmakurudes niiskust. Ja wahelduwates tunnetes heljus tema ees säraw mõiste: Jumal!

Külmalt ja niiskelt wuhises õine tuul üle ta näo, mis oli tarretult alla pöördud.

Nüüd hakkas ka mootor kahtlaselt korisema, kuigi esiotsa ainult nõrgalt. Loobuwa naeratusega waatas Theddy oma käewõrukellale.

„Peab ometi teadma, millal inimene oma kaelalu on murdunud,“ mõtles

ta süngelt. Kell neli öösel! Õige kursi puhul pidi Denver juba seljataga olema. See kõik sai talle ainult pooleldi teatawaks. Masinlikult wahetas ta masinawärgi juures käsi. Siis laulis mootor jälle wabalt ja kergelt. Aga teda ei rõõmustanud seegi.

Äkki ajas ta enese püsti, nii et isegi lennuk pisut wankuma löi. Ta näo lihaksed olid pingul. Läbi halli udu paisitis eemal punakas paiste. . . Liikus edasi. . . Tõusid sädemed. . .

Ülewoolaw juubel tahtis lenduri südant lõhestada. Nagu äkki wabastatud lind tormas lennuk ühtlaselt edasinihkuwa tulepaiste poole.

See oli Pacific-ekspressrong San Franciscosse!

Lennuk libises nüüd ühes rongiga üle halli maa. Warsti koitis hommik. Siis jättis Theddy Burns ustawa juhi selja taha. Ta kruwis lennuki üles ja wuhises minema. —

Kui lennuk San Franciscos maandus, läks Gwendolin esimesena kabiiinist wälja. Ühes juureruttawate montööridega oli ta juhi istme juures.

Seal nõjatas „Pacific-Aero-loyd“i peajuht kahwatult ja kinnisilmil oma istmel. Silmaripsmete wahel oli isegi niiskust märgata.

„Mis on, Theddy?“

Ehmatades hüüdis Gwendolin seda.

Nüüd awas lendur silmad ja sirutas temale liigutatult ja naeratades käe:

„See on rõõm, Gwendolin, üliinimlik rõõm! Meie sõitsime kahekesi San Franciscosse. . .!“

Wana mr. Gish —muidugi nagu seal kõik pruudiisad miljonär — ei imestanud küll midagi, mis tema Gwendolini puutus, aga ta leidis selle ometi olewat wäimehe poolt kummalise tuju, et ka ekspressrongi F. 87 wedurijuht ja kütja tema pulmapeost osa pidid wõtma, kuna ometi isegi presidenti oleks wõimalik olnud pulma kutsuda.

„Raudtee ja lennuk peawad kokku hoidma,“ naeratas Burns. „Need kaks on meile wastu tulnud, kui me San Franciscosse lendasime!“

Ja siis jutustas Theddy meile oma loo. „Neetud!“ urises wana Gish. „Sellised te olete, Teie noored! Kui kaks selget naisesilma teile kord otsa waatawad, siis kaotate kohe kursi. . .!“

Ju-Roku-Zakura.

Inglise kirjanik **Lafcadio Hearn** Jaapanist.

Wakegoris, Iyo prowintsis, seisab wäga wana ja kuulub kirsipuu, millele nimeks on antud Ju-roku-zakura, see tähendab „Kuueteistkümnenda päewa kirsipuu,“ sest et ta (wana kuuarwe järele) iga aasta esimese kuu 16. päewal ja ainult sel päewal õitseb. Nii langeb tema õitseaeg kõige külmemasse aega, kuigi kirsipuu harilikult kewade tuleku ära ootab, enne kui õitsema hakkab. Aga ju-roku-zakura õitseb elu jõul, mis — vähemalt mitte esialgselt — pole tema oma. Selles puus elab ühe inimese waim.

Tema oli Iyos samurai; ja puu kaswas tema aias ning õitses harilikul ajal, — see tähendab umbes märtsi lõpul või aprilli algul. Samurai oli tema all lapsena mänginud ja tema wanemad ning esiwanemad olid enam kui tuhat aastat läikiwad, wärwilised, luuletustega täiskirjutatud paberiribad aastast aastani tema õitswate okste külge riputanud. Tema ise elas wäga wanaks, elas kauemini kui kõik ta lapsed ja temale ei jäänud maailmas üle muud, keda oleks wõinud armastada, kui see puu. Aga hädal Ühel suwel hakkas puu kuiwama ja surema.

Raugal oli puust kahju. Siis tõid temale lahked üleaedsed noore, ilusa kirsipuukese ning istutasid selle tema aeda, lootes teda sel kombel lohutada. Ja tema tänas neid wäga ja ilmutas rõõmu. Aga tõeliselt oli ta süda täis kurbust, sest ta oli wana puud nii armastanud, et teda mingisugune asi tema kaotamises ei wõinud lohutada.

Wiimaks tuli temale õnnelik mõte: ta mõtles wälja abinõu, mis surewa puu wõis päästa. (See oli esimese kuu 16. päew.) Ta läks üksipäini aeda, langetas surewa puu ette põlwili ja ütles temale:

„Õitse, ma wannutan sind, weel üksainus kord — mina tahan sinu eest surra!“ (Sest Jaapanis ustakse, et jumalate armust wõimalik on oma elu teisele isikule, olewusele ja isegi puule anda. Ja selle elu üleandmise nimetus on Jaapani keeles: migawari ni tatsu.)

Siis laotas ta puu alla walge rätiku ja mitmesugused waibad, istus waipadele ja tegi enesele samuraide wiisi järele harakiri. Ja tema waim läks üle puusse ning ajas ta kohe õitsma.

Ja weel praegugi õitseb ta iga aasta lumeajal esimese kuu 16. päewal.

25 aastat Lafcadio Hearn'i surmast.

26. sept. möödus 25 aastat suure jaapani eluolu kirjeldaja Lafcadio Hearn'i surmast. Tokio kirjanduslikud ringid mälestawad igal aastal seda päewa waikselt leinas, samuti nagu pole Hearn'i mälestus kustunud jaapani lihtrahwa südames. Weel tänapäew ripub peaaegu igas majas armastatud kirjaniku pilt, mille all waheldub waas wärskete kirsining ploomiõitega ja krüsanteemidega.

Kes oli Lafcadio Hearn? Kummaline saatus-inimene ja saladuslik wõlukunstnik, nagu temast jutustawad jaapani lihtrahwa suus Hearn'i nime ümber kogunenud hulgalised legendid. Lafcadio Hearn sündis Joonia saarel. Ta isa oli iirlane ja inglise sõjawäearst, ema wana ja silmapaistwa greeka perekonna wiimane wõsu. Kui Lafcadio perekonna waesuse tõttu on sunnitud õppimist warakult katkestama ning teenistust otsima, sõidab ta 19-aastasena paari noorema kaaslasega Ameerikasse ja katsub seal enesele ülalpidamist leida, teenides päewilisena, poepoisina, põrandapesijana jne. waewalt niipalju, et kustutada kõige suuremat nälga. Wiimaks saab ta Cincinnati ajalehe korrektori koha ja wähe hiljem äratawad tähelepanu ta hommikumaa filosoofiat käsitlewad kirjutused, ja ta kirjastaja wõimaldab talle pikema uurimisreisi Jaapanisse.

Siit peale sai alguse Hearn'i ilukirjanduslik looming. Jaapani rahwa elu ja kombed, kodud ja tänawad, patud ja woorused, kaswatus ja seltskond, kultus ja kultuur, teadus, kunstid ja tööstus — kõik leiawad kajastust Hearn'i rohkearwulistes teostes, olles käsitletud samuti, nagu jaapani kerged, õhulised

tushimaalid: midagi ei ole siin suur, ega miski väike, on ainult südamehääli ja aukartus kõige elawa vastu see, mis kaunites raamides ehiwad kunstialtarit. Abielludes rüütli suguwõsast samu-

rai neiuga, pidi ta maa seaduse järele end lapsendada laskma ning wõttis siis enesele seaduslikuks nimeks Koizumi Yakumo, mida kannab samuti ta hauakiwi.

Tiik.

Rootsi kirjanik **Selma Lagerlöf.**

Kohe wana kuuri tagaja kasepuies-tee ääres seisis wana parditiik.

Ta oli väike ja ümmargune, ja nagu kõik teised parditiigid oli ta kewadel täis konne, kes nii kõwasti krooksusid, et seda kogu mõisas kuuldi. Hiljem suwel

oli ta ka täis konnapoegi, nii et wesi etmas otse mustendas. Oldi peaaegu rõõmus, kui tiigi wiimaks kattis pardi-rohi, mis nagu roheline waip kaldast kaldani ulatas ja konnapojad oma hõlma peitis.

Wesi parditiigis oli alati segane, nii et wõimatu oli seal pesu loputada. Tema oli ka täis kaane ja usse ning temas suplemine oli waljusti keelatud. Augustikuul, kui palawus kõige suurem, tõusis temast ka paha lehk. Jah, ei wõi ütelda, et tiigist erilist rõõmu tunti, kuni ta lahti oli.

Aga kui talw tuli, oli asi teisiti. Väike nagu ta oli, külmas ta esimese külmaga kinni, ja kui kraadiklaas waid paar ööd alla nulli näitas, oli tiigijää nii paks, et sellel wõidi käia. Hommikul, mil ta juba kandis, walitses suur ärewus. Leitnant Lagerlöf tuli ise ja torkas kepiga jääd, katsudes, kas ta juba küllalt kõwa on. Lapsed askeldasid pööningul, et leida uiske, ja ruttasid siis wälja tallipoisi juure, kes neid harilikult teritas ja uute rihmadega warustas, kui seda waja oli.

Uisutamine oli talwelõbudest kõige toredam. Lastel polnud kuigi suurt pinda, kus nad wõisid liikuda, waid pidid alati wäikesel jääpinnal keerlema, aga paremat nad ei tunnud. Kui nowembris ja detsembris lumi tuli, oli neil palju tööd uisutee wabaks hoidmisega, aga see tegi ka nalja. Nad pühkisid ja kühweldasid niikaua kuni uuel aastal tõsine lumetuisk tuli. Siis pidid nad uisutamisesest loobuma ja suusatamisega leppima.

Palju inimesi imestas, et leitnant

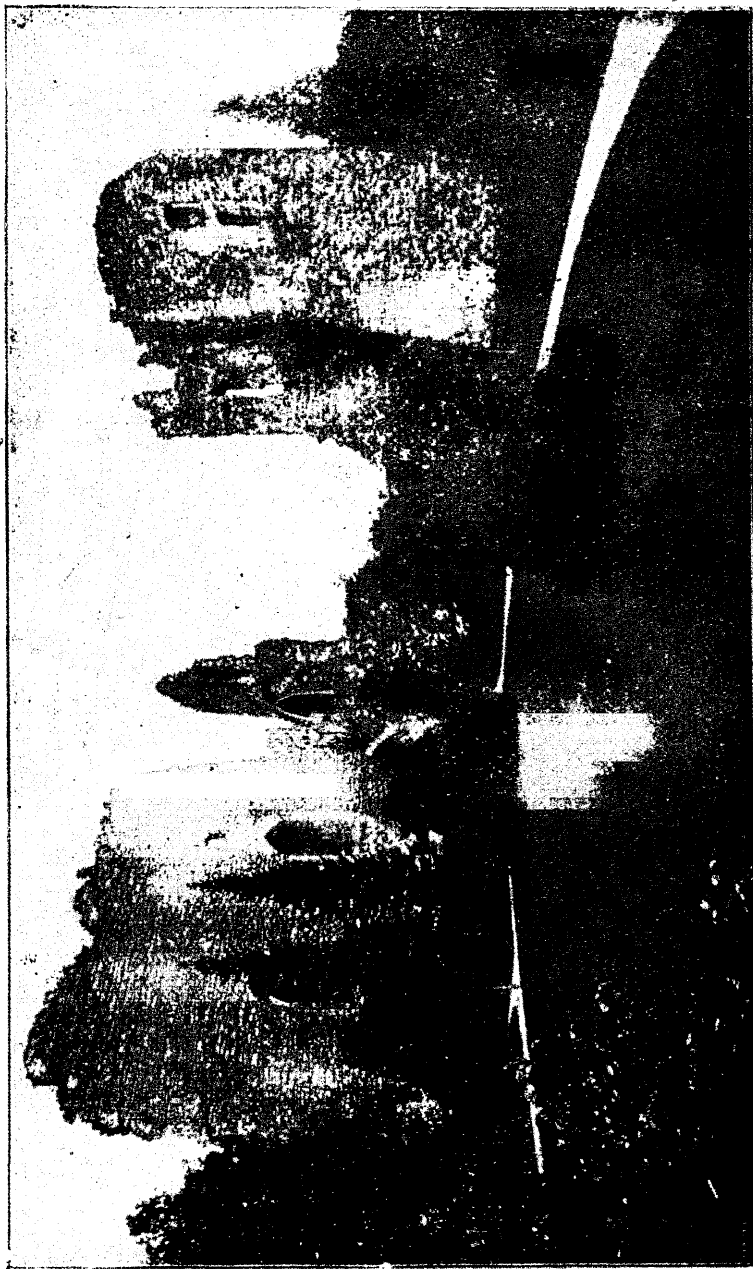
Segewoldi loss,
läti ajakirjanikkude ja kirjanikkude kodu, waadatuna
wana orduaegse lossi müüride wahelt.

Lagerlöf, kes nii suur iludusearmastaja oli, tiigi selliseks jättis, milline ta oli, ja teda kui waks ei lasknud. Kasu temast ju midagi ei olnud ja ei wõidud ka salata, et ta kogu mõisale häbiks oli. Ta seisis just tee ääres, nii et igaüks, kes Marbackasse tuli, teda pidi nägema. Isegi preili Lovisa Lagerlöf, kes muidu kõigest wanast lugu pidas, leidis, et tiik oli häbiplekk, ning tahtis temast lahti saada.

Ainult lapsed soovisid, et tiik jääks. Ütles keegi, see polla muud kui räpane mudaauk, mis waja häwitada, siis olid nad wäga hirmul ja murelikud. Nende arwates oli see suur ülekohus, kui tiiki taheti kõrwaldada. Aga nad lootsid isa peale. See juba ei wõinud neilt nende armast uisutamisekohta rööwida.

Kas see nüüd sündis armastusest laste wastu wõi mõnel teisel põhjusel, leitnant ei hoolinud inimeste jutust, waid jättis tiigi rahule. Ta ehitas talli walmis, asutas suure aia, parandas põlde ja kawatses isegi elumaja laiendada, kuid tiigi näis ta olewat unustanud.

Aga siis tuli üks suwi ja mõned tööliised hakkasid parditiigi ääres askeldama. Lapsed ei taibanud, mis nad seal tegid, aga aimasid kõige pahemat. Tööliised wedasid sinna liiwa ja kiwe ning tegid walli, aga mitte just tiigi kaldale, waid waldike maad eemale. Kui lapsed neilt küsisid, mis nad teewad, wastasid

Orduaegse Segewoldi lossi wäremed.

nad, nemad tahtwat nüüd hoolt kanda, et see wana sopaaug, milles ainult kaanid ja ussid elutsesid, kord kaoks.

See ei lasknud enam kahelda. Tiigi tund oli tulnud. Lastel olid pisarad silmis. Aga ei tohi uskuda, et nad pöörasid isa poole ja teda palusid neile nende tiiki jätta. Ei, nad teadsid, et sest midagi ei oleks kasu olnud. Sest leitnant Lagerlöf polnud mees, kes selle ümber lükkas, mis ta kord otsustanud. Aga

nad tundsid sügawat pettumust. Warem olid nad tõesti kindlasti uskunud, et isa neile head soowis. Nüüd oli see piiritu usaldus hea müksu saanud.

Noh, liiwawall tiigi taga tõusis ikka kõrgemale. Wiimaks niideti rohi murult, mis walli ja tiigi wahel seisis. Ja lapsed taipasid, et kui see sündinud, siis tiigi wiimane tund oli lõõnud.

Ühel hommikul, kui nad nagu hari-likult jooksid ja mängisid, nägid nad, et kõik suured tiigi ääre läksid. Mitte üksi leitnant ja preili Lagerlöf, keda ju tihti väljas nähti, olid seal, waid ka proua Lagerlöf oli oma õmbluslauakese juurest lahkunud, niisama kui wana mapidajanna kolde juurest.

Nüüd taipasid lapsed, et nende tiik maha lastakse, ja kuna nad tundsid, et see ülekohus on ja nende soowisid küllalt tähele ei panda, siis ei tahtnudki nad esiotsa seda wiltsust waatama minna. Kuid peagi wõitis uudishimu ja ei kestnud kaua, kui nad juba teiste seltsid seisis kuuri juures waatamas, mis nüüd sünnib.

Nad olid parajasti õigel hetkel tulnud. Sest seal seisis juba Magnus ja Sven, paljajalu, püksisääred põlwini üles keeratud, tiigi lõunakaldal, labidad tiigikalda läbilõikamiseks käes. Leitnant Lagerlöf kamandas: üks, kaks, kolm, ja sellega algas kaewamine. Labidad wilkusid, muld wisati wälja ja tiigi wesi woolas wäikesse kitsasse renni

See jooksis sirades ja pärlendades, ja lapsed mõtlesid, kui wesi oleks teadnud, et nüüd wanale parditiigile ots tuli, ta ei oleks nüüd nii rõõmsasti eemale jooksnud. Aga ta jooksis ruttu ja lustilikult üle maa lõunapool tiiki, kust rohi ära niidetud, täitis iga wäikesse lohu, tegi iga kiwikese ümber keeru, aga jõudis ometi ikka kaugemale ja kaugemale. Mõnikord jäi ta ilma silmanähtawa põhjusest üsnaseisma, aga siis tuli tiigist jälle lisa ja ta jooksis uuesti edasi. Wiimaks jõudis ojaken

liiwawalli ette, aga seal peeti ta kinni. Ta ei saanud otsesuunas enam edasi minna, waid pidi walliees laiali walguma.

Sven ja Magnus kaewasid ja kaewasid. Wesi woolas parditiigist ikka enam ja enam wälja. Warsti polnud enam waja kaewadagi. Wesi murdis enesele ise tee. Ja nagu woodist, millel ots ära lõõnud, woolas kogu lõunakülg wälja. Ja paljudes tiredes jooksis ta walli ette, kus ta laiali walgus.

See sündis õige pikkamisi. Wesi jäi lõmpidena ja loikudena seisma, aga nüüd tehti ka idaküljele auk ja siis arenes asi rutemini. Keegi ei osanud taibata, et parditiigis nii palju wett oli. Ta lewines lõunasse ja ilta üle maa-ala, mis oli kolm korda nii suur kui wana tiik, ja kattis selle täielikult.

Lapsed seisis, waatasid ja waatasid ja ei taibanud midagi. Sest wana tiik, mis pidi ära woolama ja kaduma, ei saanudki tühjaks. Ei, ta weel laieneski ja muutus palju, palju korda suuremaks kui ta enne olnud. Kui ta selliseks jäi, milline ta nüüd oli, siis oli neil ju arutu suur pind uisutamiseks. See mõte otse heidutas neid. Nende silmad suurdusid. Nad ei tahtnud weel läbematale mõttele alistuda, aga lõpuks ei suutnud nad ometi enam kahelda. Tiiki ei olnud ju maha lasta kawatsetudki.

Lapsed olid ennemalt pisut kõrwal seisnud, kuna nad olid arwanud enesetele ülekohut tehtawat. Aga nüüd lähenesid nad suurtele. Nad kuulsid, kuidas leitnant Lagerlöf teistele seletas, et nüüd, mil tiik suurem, wesi selles ka parem ja selgemaab, nii et seda wõib tarwitada pesemiseks ja aiakastmiseks. Jah, ta ka watses siin isegi kalu kaswatama hakata.

Ta seletas ja seletas, kuid uisutamisest ei lausunud ta sõngi. Aga lastel olid ise omad mõtted. Nemat uskusid oma waikes meeles, et ta kõik selle muudatuse ometi oli waid selleks ette wõtnud, et neid wõimalus oleks laiemaal jääpinnal mõnutseda.

Örn piiga.

Joh. Kaal.

*Örn piiga, sa walatud kuust
Ja lumihelbeist pehmeist
Ning waiksest sinawast ööst.*

*Örn piiga, su silmad kui tähed
Lasuuri ja tähtede kees.*

*Örn piiga, sa laul kristallsest ööst,
Laul puhkewast õnnest,
Laul muinasjuttude maalt.*

*Su süda kui heli öös, külmas,
Kui õis keset külma maad.*

Kõrbefuld.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaan.

8

Weel enam paufe käis. Jaki s. isis ja tulistas ruttu laialikargavaid mehhihlasi. Niipalju kui Gale nägi, ei saanud keegi teistest haavata. Nojas kadus ühes meestega laama taha. Ka jaki taganes oma kohalt, aga ei jooksnud ega peitunud enam, ootas aga igas laamapraos ja iga faktuse taga märki tagaajajate poolt. Äkki peatus ta, pööras ja sammus otseteed ratsameeste poole, pööras siis umbes kolmekümne meetri kaugusel ja kadus praosse. Nähtavasti tahtis ta tagaajajaid lastekaugusele meelitada.

„Nüüd on sinu soom täide läinud, Jim,” ütles Laddy. „Sündis midagi. Ja ma tänaan Jumalat, et meil jaki oli! See papago oleks meie hukutanud. Juba niigi on ta Nojasele wististi rohkem seletanud, kui see meile kasulik on.”

„Jakil oli võimalik Nojast tappa!” hüüdis Thorne peaaegu wihaselt. „Ja ta loobus sellest . . . Jättis selle võimaluse kasutamata!”

Ainult Ladd oskas Thornele õige wastuse anda.

„Kuulge, mu poeg,” ütles ta kõlawa häälega. „Me kõik teame, milline meeleolu Teil on. Ja kui mina selle lasu oleksin lastanud, mina ei oleks ühegi hinna eest selleks papagot walinud. Oleksin kõmmutanud maha Nojase. Aga Jakil oli õigus. Ainult indiaanlane wõis nii talitada. Uskuge, kui papago elas, polnud meil enam vähemasti lootust. Tema oleks Nojase otseteed Mercedesse peidupaika juhatanud ja meie oleksime siis pidanud oma kohtadelt lahkuma ja awalikult mõitlema . . . Kui mõllete, kuidas jaki mehhihlasi wihtab, kui olete näinud, kuidas ta hoidus mehhihlasi lastmast — noh, ma ei oska oma mõtteid sõnadesse sõlmida, aga wõtaks mind tont, müts maha indiaanlase ees!”

„Arwan sedasama ja usun, tants on alandud!” wastas Lash, ja kõik kärjitus wli temast lahkunud. Ta naeratas jahedalt ja ta häälel oli peaaegu õrn toon. „Jaki awas tantsupeo. Wõtke oma tantsukaaslased walmis ja walmistage tantsule!”

Jälle järgnes ootepaus. Meli meest lastmasid laamakimi poolringikujulises augus, milleäär oli katkenud ja choyadega palistatud.

Bäike hakkas juba lääne poole weerema ja mida mabalamale ta lastus, seda palawamaks läksid ta fired. Mehed ootasid ja ootasid Waitimine muutus otse kehalikuks. Oh! oli

täis kummalist põnemust. Gale uskus wahetewahel, et jeda enam ei jaksja kannatada. Aga ta ei teinud ka katjet jeda katkestada.

Äkki katkestas hele, kõle kõnatus lähedal surmawaituse. See oli püssipauk Ullatawa kiirusega järgnes kiljatus — Gale keha tukstas — see oli nii peen, nii kõle kisa, et kõik kohe taipasid: see oli ühe inimese surmatarjatus!

Jaki omas uue tantsukaaslase,“ ütles Jim Lash lühidalt.

Karabiinereid hakkasid pragisema. Iga üksipauk oli kerge ja kiire nagu teraw löök ilma kajata. Gale piilus üle laama ääre. Satilise laawariingi kohal heljusid peened, walfang pilwefesed, aiwad, mis suitjutu püssirohust üle jäid. Siis nägi Gale paari ümmargust täppi ja nende ees limpsasid wäikesed tulekeeled. Laddy 405-ne hakkas häält tõstma. Ka Thorne lastis, pisut mõtlematult ja usapääsa, nagu see Galele näis. Siis lätkas Ladd oma püssi choya alt läbi ning Gale kuulis teda lastude wahel laulwat: „Tantsi, neiu, tantsi! Tantsi, tantsi!” Siis wõttis Galegi lastmisest osa.

Äkki wuhises kuulirahke üle lastjate. Kattuse tükid lendasid Galele näkku, ja ta kartis lendawaid okkaid enam kui kuul.

„Tasa, poisid,” kirjendas Ladd, kuna ta maha kukitas ja püssi uuesti hakkas laadima. „Õige padrunitega kokkuhoidlik. Mehhihlased poewad laiali; üks osa neist katsub alla poole jakit tulla, teised tüürimad mäetipu poole. Kui nad sinna jõuawad, siis wõtku mind tont, kui meie asi kirjuts ei lähe Meile kõigile ei jatkusiu warju!”

Ladd ajas end püsti, et waadata üle ääre. Paugud ei kajanud nüüd enam kogupauguna, waid jäid harwemaks, lewinesid ja näisid kõik alt tulewat. Sellest julgust saades, ajas Ladd ennast weel kõrgemale. Pauk eest, kuuli susin läbi kattuse, plaksuw löök Laddyale näkku, wiliistades eemale lendaw teraskuul — kõik need üksteisega kokkupõimitud hääled registreeris Gale teraw kõrw.

Kirudes waarus Ladd auku tagasi. Tema näol istus suur hall plekk, millest hakkas weri wälja purskama. Galet waldas hirm, ta kartis, et Ladd on raskesti haawatud. Ta jooksis tema juure ja hüüdis:

„Laddy! Laddy!”

„See pole kuul, waid on ainult neetud choya-

Jaan Lagus,

wanemaid kooliõpetajaid ja omaaegseid koha-pealseid seltskonnategelasi pühitses 22. okt. s.a. oma 70. aastast sünnipäewa. J. Lagus oli 28. aastat õpetajaks Tammistes, Pärnu lähedal, kus asutas ja juhatas laulukoori, juhatas näitemängu j.n.e; hiljem asus elama Pärnu, sealt siirdus Kilingi-Nõmme, kus tegutseb veel praegu metsa-kaupmehena.

okas, mille mulle kuul näkku paistab. Tõmba ta wälja!"

Omaalne, pikkade õastega täistipitud punn istus kõwasti Laddy põses. Ettemaatlikult, aga oma sõrmedele mitte armu andes, katsus Gale seda wälja tõmmata. Ta ei liikunud, oli nagu naelutatud. See on selle wastashaakidega warustatud ofka neetud omadus: niipea kui ta kusaqil istub, ei lasse ta enam lahti, nagu see haruldane taim isegi oma kõrbeelust kinni hoiab. Ladd hakkas walus wäänlema ja higi segunes ta näol werega. Ta möllas ja kirus. Ja ta litgutused tegid Galele otse wõimatuks midagi teha.

"Lüüka talle oma nuga alla ja tõmba ta wälja!" kisedas ta kahijewa häälega.

Selle käsu peale pistis Gale oma pika noatera kinnijäänud ofka waele ja kiskus choy-offa äkilise tõmbega Laddy tuitawast lihast wälja. Ja kohad, kus Laddy nagu punane ja haamatud ei olnud, olid kriitwalged.

Rogupaugule, mis äkki hoopis teisest nurgast tuli, järgnes teraskuulide kiire, kähisew ragin ja kuulid lendasid Gale ümber laawasfe. Kuuldes kuulide laulmist ja suminat, mis nad

õhus tegid, oli ta esimene mõte, et nad ülewalt on tulnud. Ta waatas üles ja nägi ülewal laawaharjal hulga wäikeleid, walgeid ja mustendamaid täppe. Meid seal enne ei olnud. Siis limpsasid seal wäikesed tulekeeled. Maha-laskudes kuulis ta selgesti, kuidas kuul Laddyt tabas. Samal hetkel arwas ta kuulwat, kuidas Thorne karjatas ja kullus ja Lashi saapad tiire krabinaga kaugenefid.

Ladd kullus seliti maha, 405-lijst kõwasti kinni hoides. Gale medas ta ise oma koya peale warjule ja kahmas, ilma et Laddyle oleks julenud waadata, raske relwa järele. Metstiku jõuga pigistas ta püssi, külma ja surmawa kindlusjega sihtis ja laskis ta. Esimene mehiklane wajus kofku, lastis oma karabiineri sügawikku lennata ja roomas siis kaitsewa ääre taha. Teine ja kolmas tuitasid tagasi. Neljas näis üle laawaharja kargawat. Mingisugune pruun käsi sirutas tema poole, kahmas ta jalast kinni ja püüdis teda kinni hoida. Aljatult. Metstikult kätega meheldes kullus bandiit mäest alla, libises üle järsu kaljupoole, lendas upekuuti üle kraateriääre ja kullus keereldes alla sügawikku, kuhu ta kadus.

Robades kätega palawat püssi, filmitses Gale horitsonti kõrge laawatipu kohal. See jäi puhtaks, midagi liikumat polnud seal märgata. Kui metsik kirg Galest lahkus, siis kartis ta seltsimeeste järele oma lähedal waadata. Külm kangus hoowas jälle ta rinda.

"Olen pagana rõõmus, et need närakad tinakuule ei tarwitunud." ütles rahulik hääle meenival toonil.

Wälkfiirest pööras Gale.

"Laddy! Mina arwasin, et see lugu lauldub on," hüüdis Gale.

Ta hääle peaaegu katkes.

"Kuul mind palju ei efsita, aga see choya mõjus mu närwidetele, usu mind. Kuf on kaunis kaugele ülewal, mis?"

Laddy bluus oli küllalt lahti ja ta paremas õlas, õlaluu all oli wäike auk, mis praegu hakkas werd jooksuma.

"Wististi. Laddy, kõrgel," wastas Gale rõõmsasti. "On otseti läbi läinud just kui wile!"

Ta rebis oma taskurätiku pooleks, keerutas kõrgid, wajutas need haawadele ja sidus uad siis Laddy kaelarätikuga kinni.

"Naljatas, kuidas kuul wõib inimese maha paisata, ilma et ta palju wiga teeks," ütles Ladd. — "Wäike tuulehoog, ferge löök rinnale, ja juba ma olin maas. Noh, surm sellele wäikesele teraskuuliga püssile! Kui mind 405-line oleks tabanud!"

"Ladd, ma — ma kardan, Thornega on asi otjas," sõjistas Gale. "Tema lamab

seal laawapraos. Näen üht osa ta kehast. Ta ei liiguta."

"Nah, nägin teda langemat. Ei tahtnud seda sulle ütelda, Dick, on teda wististi raskesti tabanud. Tead ju, kuidas inimene siis kutub, nõrgalt ja lüdmalt. See on kõlbline wajakus, et üks meist selle mõitluse juures seda peab uskuma, aga mu Zumal, mul on kahju, et see juft Thorne on!"

"Ehk ta elab weel," wastas Gale ja hüüdis sõpra.

Kuid wastust ei tulnud.

Ladd tõusis, silmitses terawasti laawatippu ja sammus siis ruttu üle warjamatu piima. Oli ainult tosin jamme laawapraoni, kuhu Thorne, pea ees, kukkunud. Ladd kummardas ja langes põlwi, nii et Gale ainult weel ta pead nägi. Siis tõusis ta jälle, meelemärkufeta ratsauil süles. Ta wedas selle üle maa warjatud kohta, mis ainsaks tõsiseks peidurkaks oli. Wacwalt oli ta sinna jõudnud, kui üks karabiiner paufus, kuul kõwa laawat puudutas, sädemeid löi ja siis lauldes minema lendas.

Thorne oli kas surmud või meelemärkufeta. Gale, kel kõri kinni nõõritud ja südamepõksumine peatus, arwas esimest kindlaks. Mitte nii Ladd, kes werise haawa Thorne peas üle waatas ja siis ta rinda kobas.

"Tema elab ja ei ole mitte wäga raskesti haawatud. See oli pörkaw kuul. Milliseks õnneks on meile need teraskuulid! Sellepärast ei tarwitse ja nii kurb olla, Gale, ütlen sulle, tema haaw pole raske. Kobajin ta pead. Konbid on terwed. Wese haaw puhtaks ja seo kinni — Hoi, kas tundsid tuult? Ja kas ta peenelt ei laulnud! . . . Dick, kanna Thorne eest hoolt, kuna mina —"

Ütluse lõpetas pauf 405-lisest, ja siis hakkas ta süngelt naerma.

"Wististi, mu sõber, siin on sul kuul õigest kalibriist! Mitte peen nael teraskestaga! Tahaksin wanduda, et oskad 405-lise kalibriist lugu pidada, kuna sa oled nii tragi ja rahulit."

Galele oli see tõesti suureks rõõmuks, kui nägi, et Thorne polnud saanud elufatetawat haawa, kuigi ta haaw oli tõsine. Gale pesi selle puhtaks, sidus ta kinni ja seadis mehe siis kalju najale istuma, et werejooks wäheneks.

Kui Gale tõusis, pomises Ladd midagi oma ette ja kahmas raske püssi palgesse. Raugel, ningisugujel kuristiku äärel, liikus üks kuju. Ladd lastis. Tga paugu ajal löi püss tagasi wastu Laddy olga. Gale nägi, kuidas põgenewa mehiklase kõrwal, ees ja taga kuulid laawasfe löid ja tolmupilmetesi lendu ajasid. Kuwenda paugu puhul kadus mees nende pilkude eest,

Johan Tamm

Tallinna sadama kaubakontori juhataja, pühitseb 1. now. s. a. oma 25. aastast teenistusjuubelit.

kas haawatult või ainult hirmutatult ruttu warju otsides.

"Wõimalik, et meist seal ülewal weel mõni on järele jäänud," ütles Ladd, kuna ta sõrmed, mis püssi tahtsid laadida, ruttu kuuma püssiluku juurest eemale tõmbusid. "Aga sellega ei tarwitse me nii wäga arwestada. Kuule! Jim ja jaki on terwed, ma roovin nende juure. Sina jääd siia ja walwad ühe filmaga neetud mäeharja ja teisega mind."

Ladd läks fraawijst läbi, ronis sügawale laawapraosse, kuhu Thorne kukkunud, ja läks siis kummargile edasi, nii et ainult ta pea näha oli. Akki kadus ta. Gale, kel kõrgelt wähe karta oli, pööras suurema osa oma tähelepainust kohale, kuhu Ladd kadunud. Tuleandmine oli muutunud korratumaks ja ketslewaks ja kerged karabiineripaugud ületasid terawad püssipaugud nagu wiis ühe wastu. Galele tuli meele, et ta juba tükk aega enam polnud kuulnud Jim Lashi pistoli tutawat kõla. Siis järgnes pikk paus, milles kõrbewaietus jälle näis walitusohjad oma kätte wõtmat. 405-line rebis selle waiutuse katti — peng — peng — peng. Gale arwas kisa kuulwat. Weel tüfite maad allpool teel kõmatafid weel mõned paugud — Galele oli ehamugaw tunne, et Rojas ja mõned ta kaaslasjed otseseed wesaugu poole mõit-

sid marsšida. Ja raske oleks sealt paarigi meest välja ajada.

Wõitlus näis mõni aeg puhkawat Gale julges enda jalule ajada; choyade taga warjul, otjäs ta oma klaasiga kolm neljandikku laamarangi läbi. Kaugel nägi ta hobuseid, aga mitte ratsanikke. Just tema all oli laawa lage, ainult mõni katus kaswas seal. Gale lootus kaswas. Näis nii, nagu kalduts wõit tema partei poole. Siis nõudis Thorne meelemärfusele ärgates tema tähelepanu. Mees liigutas emast ja ohkas. Nõudis esiti wett, siis hüüdis ta Mercedesest. Gale hoidis teda kowasti kinni, kuni ta jälle rahuliseks jäi.

Esimest korda paljudest tundidest saadid, nagu näis, pani Gale oma ümbruse wäljst iseloomu tähele. Ta hakkas silmitsema maastikku, ilma et ta teraw pilk oleks piilunud kilitaja, järsku esilekerkiva pea ja tuldülitama karabii-neri poole. Emb kumb, kas oli Gale wärwimeel ja ta tunne kaugustest wõitluse joojful korratusse sattunud, wõi oli kõrbe õht ja pilt muutunud. Nõegi päike oli teisjeks muutunud: tumedaks, owaaliseks ja pruunikaks, ja tema ketas siras nagu oli wee peal. Ta punased kiired paisjtsid läbi punase wine. Kaugused, mis enne olid terawad ja selged, olid nüüd tuhmid ja juured.

Regutaw kuristikki polnud sama; tema ring oli punakam, kaugem, sügawam. See oli sünge, tontlik põrgufõri. Gale oli kui wõlutud, seijis ja ei teadnud, kuipalju sellest, mis ta nägi, oli tõeliku, ja kuipalju tema palawaksfõetud meelte liialdus. See maastik ei olnud ilus, aga ta oli wõrratu suursugune, illew pilt häwitusest ja tühjusest, mida ehk mahest ainult küümanud maastikuiga wõifis wõrrellda. Helewus, mis Gale nüüd waldas, lihas maastiku süngelse ijeloomule weel juure läheda õmetuse wapustamata eeltunde.

Ta wõitles wõlu wastu nagu käega kawatata waenlase wastu Mõistusel ja tarfusel oli ta hinges hääleõigus, aga see oli heft, mil need enam ükspäini ei wõinud otjustada. Ta tundis elu tugewasti oma rimas. Aga siin, samm kaugemal, seijis furn, aegutaw, tarretu, winepunane. See oli heft, tund metsiku maa pojale, kes siin kirstatud, päifesejtpõletatud maastikus, mis oli täis fakilisi sügawusi, punaseid kaugusi ja wapustamatut waitust, sündis, kaswas ja oma ijeloomu arendas. Kuna Gale oli metsiku maa inimene, siis wõitles ta selle punaste jumalate meelituse wastu, kes teda tahtsid läbi pikkade aastatuhande tagasi kutsuda algpäewade juure. Ta wain wõitles meelte wastu, mis äkki näisid olewat kasutumad; ja mitte täis wõit ei saanud ta waimule osaks. Mingisugune õnnetus oli olemas, rippus tema

kohal nagu punane wine rippus põrgufraateri seintel.

Ikki rebisid waljud, kajawad karjatused ta tema muistustest, ja kõit ebatõelikkus oli kadunud. Kaugel all teerajal, seal, kus kraateri ääred üht sügawat kraateripragu piirajid, nägi ta liikumat inimesi, arwult kolm. Kaks neist jooksid ruttu üle laawasilla, mis praost üle wiis. Kolmas komberdas tükk maad neile järele. See oli Ladd. Ta näis olewat raskesti haamatud. Ta lohistas rasket püsji järele; nähtawasti ei jaksanud ta seda enam tõsta. Ja tema oligi karjuja. Ta hüüdis Jakti.

Gale süda lakkas hetkeks tuisumast. Nii siis oli katastroof käes! Waewalt julges ta seda kalsupragu oma klaasiga riivata. Mõlemad põgenejad jäid seisma, pöörajid ümber ja hakkajid Laddyle lastma. Gale tundis esimese ära. See oli wäike, tüse, kirjutriietatud mees — Rojas! Wandiidil oli parem käsi sirus. Walged suitkupilwekesjed turtusid üles, paugud plagisesid. Kui Ladd kukkus, wiskas Rojas rewolwri käest ja jookjis karjades üle laawa. Ta kaaslane läks talle järele.

Woog kirge, esiti kuum kui tuli, siis külm kui jää, woolas Galest läbi, kui ta nägi, et Rojas Mercedesese peidupaiga poole hakkas minema. Wäike bandiit näis oma jalgel nii kindel olewat kui mägilammus. Mehhiiklane, kes teda jaotis, polnud nii kindel ega ka nii kiire. Ta pööras ümber. Gale kuulis 405-lise kõlawat haukumist. Ladd põlwitas. Lastis jälle — jälle. Rojas jäatja, kes tagasiminekul oli, näis äkki kofkupõrkawat mingisuguse nägemata takistusega ja kukkus siis maha, loiuks, liikumatult, elutult.

Rojas ruttas edasi, hoolimata tolmupritsemeist, mis ta ümber üles tuisatajaid. Jakti, kes Laddyist polju kõrgemal oli, lastis sanuti bandiidile. Siis said mõlemad kuulimagaasiinid tühjaks. Ühel kõrgel teekohal pööras Rojas ümber. Raputas wäljakutsuwalt rusikat ja ta wõidurõõmus kija kõlas nõrgalt Gale kõrwu. Tema olekus oli midagi meeleheitlikku ja suurepäraast. Siis ronis ta järsku teed mööda alla.

Ladd lastis püsji kukkuda, tõusis rewolwriga käes ja komberdas laawatipu poole. Ja weel enne kui ta sellest üle jõudis, tuli jakti karates mäest alla ja kargas ainsa hüppega praost üle. Ta jookjis teiselt poolt edasi ja kadus laawafakkide wahel! Rojas ei olnud indiaanlase äkilist ja wälkkiret manõwrit märganud.

Gale tundis kibedusega oma wõimetust. Ta kiristas hambaid, et tal wõimatu oli sellest tagajamijest osa wõtta. Ta wõis ainult pealt waadata. Hirmuga küsis ta eneselt, mis nüüd küll Lashist on saanud. Alles hiljuti, kui Rojas laawa pragudest välja tuli, oli ehk weel wõit-

malik olnud teda kaugetest hoolimata võitlusvõimetuks teha. Nüüd pääsis ta ainult õige pikkamiisi edasi. Aga ta tüüris otsepeed Mercedese peiduurka poole. Mis asi ajas teda sinna — tema kofkasilm või instinktt? Misparajast läks ta ikka edasi, kuma ta ometi teadis, et ta tagasimineku tee oli ära lõigatud? Lõõda vedas ennast wacwaga edasi, tuitudes, komistades, aga täis halastamatut kindlust. Nüüd võis teda ainult veel surm edasi minemast takistada. Seda pidi Rojassti teadma, kui ta sellele teele tuli! Nagajalt nägi Gale filmapilgutsi jafi tumedat fuju, mis kraateri ülemist äärt möõda edasi hiilis Jaki tüüris koha poole, mis bandiidi kohal seisis.

Minutid, ääretud minutid wenisid möõda. Süinge päike wärwis waid kraateri ülemist poolt. Süngawikud seisis mustjashallikas wines. Jälle koormas Galel wäljakannatamatu waitus. Pümane wine muutus ta filmade ees läbipaijst matuks looriks. Tüdjelt, kartlikult, luurates ja ahwardades aegutas temale kuristik wastu. Lõõda komistas teed möõda edasi, roomas wachetewahel otse neljakäpakile. Jaki jõudis edasi, nagu oleksid tal tiwad. Ta hüppas imetaotiku kindlusega ühelt laewaharjalt teisele.

Galel aga, kes tegewufeta waatleja oli, seisis hännastus neil ääretumail minutitel Rojasjase kangekaelses julguses. Temal polnud enam relwa. Seda ütlas Galele selgesti ta klaas. Tema taga, tema ees, tema jalgade all luuratas surm ja, kuigi ta seda ei wõinud teada, ka ta pea kohal. Ta ei wiimtanud ega wääratanud fitjal, jiledal teel. Kui ta kaljupaela alumisele otjale jõudis, muutus Gale piimaw oletusteadwufeks.

Rojas oli Mercedesst näinud. See oli uskumata, aga Gale ei wõinud kauemini kahelda. Mingisugused krum tangid näisid ta südame jädkülmalst kinni pigistawat. Ta rebis püssi palgesse, langes põlwili ja hakkas lastma. Tühjendas magasiini. Tolmupilwefesed, mida siseselõõwad kuulid Rojasjase ümber üles ajasid kerfima, ei ajanud bandiiti filmiigi tõstma.

Kui Gale jälle laadima hakkas, üllatas teda waitne kiljatus Thorne suust, ja kohkudes wappus ta. Thorne oli minestufest jälle ärqanud, oli enese pooleldi püssi ajanud ja ojutas wärisewa käega teisele poole kraaterit kaljusimile. Suuril filmil wahtis ta Rojasjale, katsus rääkida, aga hääl ei kuulnud ta sõna.

Gale pöõras jälle ümber, fogu keshast tarretu, terastas ennast wiimse, meeleheitliku lootusega — et Mercedes ennast ise saab kaitsuma! Sest temal oli rewolwer. Gale ei kahelnud sefunditki, et noor proua relwa tarwitab. Aga mõtelbes, millist hirmu Mercedes rõõwli eest tundis, haaras tedagi hirmus kartus,

Rojas jõudis terrassil põhja. Jäi seisma. Tõmbas enda turri nagu panter. Urwatawasti nägi ta Mercedesst koopa suu kaudu. Kiire, peen pragin, kaugetest pooleldi haihtunud — paugud! Ja kobe selle järele tuli ta kaja rullides lähemale. Rojas kukkus, nagu oleks talle kurikaga pähe löõdud. Ta oli haawatud. Aga kui Gale suust parajasti nõdrameelne karjatus tuli, kargas bandiit meesti jakule. Ta näis olewat kiire, ja wäle, ei wõinud siis olla raskesti haawatud.

Koopast ilmus wäike, tume fogu — Mercedes. Ta toetas selja wastu laawaseina. Walge pilwefe — pauk. Aga bandiit tormas tema poole. Mercedes hakkas jooksuma; ta ei katsunud Rojasest möõda jaada, waid ruttas otsepeed kuristikku ääre poole. Tema kawatus oli selge. Aga Rojas jõudis talle just kuristikku äärele järele. Siis kajas kõle karjatus üle kraateri. See oli meeleheitekarjatus.

Gale sulges filmad; ta ei jõudnud seda enam näha.

Thorne wastas Mercedesse karjatusle.

Gale waatas meel õigel ajal taha: ta kargas sinna ja hoidis Thornest kinni, kes parajasti järsu kuristikufejina poole tahtis kobama hakata. Ja siis, kui Gale ta tagasi kiskus, kukufid mõlemad maha Gale päästis sõbra, aga waarus ise selle juures pöõsasse. Kui ta käed tagast tõmbas, olid nad üle ja üle kactud ehoya pikkade, läikiwate ofastega.

„Jumala eest, Gale, lafe! Lafe! Tapa Mercedes! Tapa ta! . . . Kas — ja — ei — näe — Rojas —“

Thorne langes minestufesse.

Gale, hetke aega kui uimane, seisis ülestõstetud kätega ja wahtis tarretult üle kraateri. Rojas ei olnud Mercedesst tapnud. Ta tahtis teda maha suruda. Ta liigitufesed olid pitaldased, sihtiteadwad, plaanilikud; Mercedes kaitfes ennast kui wangistatud hunt. Ta rebis ja kiskus ning pildus ennast jüa ning sinna.

Rojasjase kawatus oli hirmus selge.

Wiimasfes meeleheitfes, wapunstatud hingelikuft ja kehalikufst piinast, lõõdijedes, haigelt ja nõrgalt kahmas Gale oma püssi ja sihtis maadlemaille kujudele fitjal kaljuterrassil. Tõmbas kufe maha. Kuul keerutas just wõitlewa paari juurest punaka tolmpilwefese üles. Jälle lastis Gale, lootes Rojasst tabada ja täis palawat soowi Mercedesst tappa. Laeng oli liig kõgele läinud. Kolmas — neljas — wiies fõrd haugatas Remington — ilmaaegu! Püss kukus Gale piinatud käte wahelt maha.

Kui hirmus selge oli selle kuradi Rojasjase kawatus!

(Järgneb).

Tõtt ja nalja.

Ihnus.

Shotlastest räägitakse väga palju lugusid, mis osutavad nende ihnuusele. Toome lugejatele neist mõned prooviks.

„Kuidas oli eile lugu Lissyga? Kallis, mis? Kuipalju sa välja andsid?“

„Neli shillingit,“ vastas shotlane. „Rohkem ei olnud tal kaasas.“ —

Aberdeeni pürjermeister on suremas. Naine istub ta woodi ees. Äkki torkas talle mõte pähe, et ta on unustanud rohu toomata.

„Edward,“ ütleb ta, „ma käin õige ruttu apteegis ära. Kui sa waheajal peaksid surema, siis ära unusta enne veel tuld kustutamata!“ —

Näokattepeol.

Härra Pimm tuleb näokattepeole aluspesus. Wihaselt peetakse ta kinni, tema aga ütleb:

„Mis Te siis õieti tahate? Mina olen ju maskeeritud.“

„Ja mis Te siis õieti kujutlete?“

„Mina? Mina olen maksumaksja ja tulen maksuinspektori juurest.“

Hea äri.

Keegi ostis papagoi.

„Kas väärrib ta ka seda hinda?“ küsis ta müüjalt.

„Kes võiks selles kahelda?“ küsis linn wahele.

See meeldis ostjale ja lõbusas meeles läks ta linnuga koju.

Kuid warsti märkas ta, et linn ainult seda üht ütlust oskas rääkida.

„Kas ma polnud eht ees, et selle linnu eest nii kõrge hinna maksin?“ pomises ta poolwaljusti, mille peale papagoi tõsiselt kostis:

„Kes võiks selles kahelda?“

Troost.

Wäike poiss hulub: „Üks linn laskis mulle midagi mütsile kukkuda!“

Onu: „Lohutu, mu poiss, et lehmad lennata ei oska!“

Umbusaldus.

„Ütlen Teile, ei leidu inimesi, kes üksteise wastu vähem usaldust tunneksid kui ltsig ja Schnull! Kui nad lahkuwad ja hätt on annud — siis loewad nad kumbki weel oma sõrmed üle!“

Kaugus.

Kooliõpetaja: „Kumb on meist kaugemal: kuu või Aafrika?“

Õpilane: „Aafrika.“

Kooliõpetaja: „Kuidas nii?“

Õpilane: „Noh, kuud võime ju näha, aga Aafrikat mitte!“

Teaduse areng.

Kirjutab keegi midagi raamatust ära, siis on see — plagiaat.

Ärakiirjutus kahest raamatust on — ajalehe-artikkel.

Kolmest raamatust: doktoriwäitekiri.

Neljast raamatust: — wiies teaduslik raamat.

Kohtu ees.

„Miks hakkasite waleraha tegema?“

„Ei osanud ju õigeid tehla!“

Telefoni juures.

Kaupmees: „Kes on telefoni juures?“

Sell: „Usun Teie proua!“

Kaupmees: „Mis ta tahab?“

Sell: „Ei tea õieti, sain ainult sõnast „loll-pea“ aru.“

„Kaupmees: „Andke toru siia. Wististi tahab ta siis minu enesega rääkida!“

Kõne.

Naine (ärewalt): „Warem tahtsid sa mind armastuse pärast otse ära süüa, ja nüüd . . .“

Mees (katkestab ta kõne): „Nüüd oled sa mulle selleks liig kihwtine.“

Kardab teadasaamist.

„Hobune, millise mulle müüsite, on ju pime, ja Teile ei ütelnud mulle sellest midagi.“

„Mees, kellelt ma ta ostsin, ei ütelnud mulle ka midagi, ja siis arwasin ma, tema wähest ei soowigi, et see teatawaks saab.“

*

T e m a : „Neiu Emmi, kas võiksite abielluda idioodiga ainult raha pärast?“

T e m a k e : „Taewake, see tuleb nii ootamata!“

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus (4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/1 aastas	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 4.—	1 „ (2 nr.nr.)	„ —.80	1/2 „	„ 5.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	„ 2.25	Üksiknumber	„ —.40	1/4 „	„ 2.50

WÄLISMAILE:

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

TAPEETE

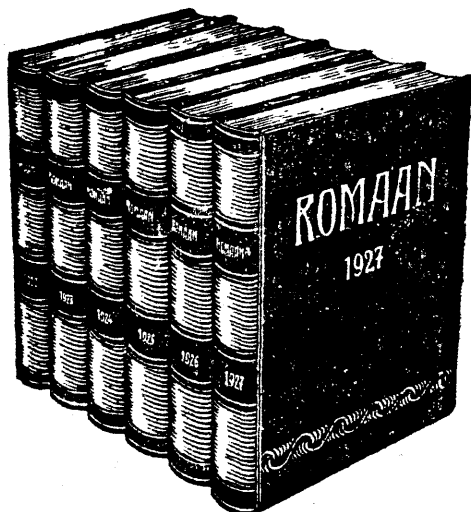
uuemates maitserikasles mustrites, suurimas walikus ja
seinapappi soovitab wõistlemata odawalt

ISAK WEELMANN

eri-tapeediäri TALLINNAS,

W. Tartu mnt nr. 22. omas majas.

kõnetr 5-82.

Täiendage oma raamatukogu kõidetud „Romaan’i“ aastakäikudega:

Aastakäik	1922	llu- ja poolnähkkõites	7.—
„	1923	„ „ „	9—
„	1924	„ „ „	950.
„	1925	„ „ „	950.
„	1926	1927 ja 1928 a. „	950.

Kõitmata 2.—kr. odavam. Saada kõigist suurematest rmtkpl. ja talitusest, **Müürivahe tän. 16, telefon 12-53**

MAX JOHANSON

Rätsepaäri

Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

Olles saavutanud Londonist värviküllaseid sügisriideid oman kaunima lootuse soovitada neid oma lugupeetud — tellijaskonnale. —

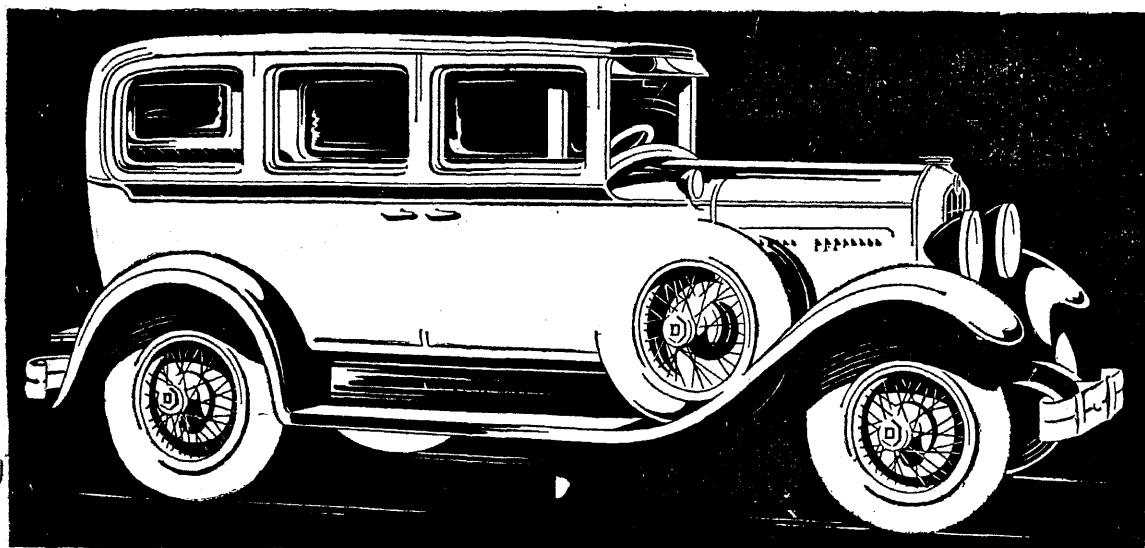
Austusega **M Johanson**

„Romaan’i“ endiste aastakäikude

1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928—üksikuid numbreid wõib saada talitusest hariliku hinnaga: üksikud numbrid üksiknumbrihinnaga 40 snt.; 6 nr. $\frac{1}{4}$ aasta hinnaga (225 snt.) 12 nr. $\frac{1}{2}$ a. hinnaga (400 snt.); 18 nr. 625 snt.

1922. a. Nr. 2—18 üksiknumbrid 30 snt.; 6 nr. 170 snt.; 9 nr. 250.—; $\frac{1}{4}$ aastakäik (18 nr.) 500 snt.

Pole mingit kasu otsida edasi!

DURANT

Raha eest võib ehitada paremaid autosid, — kuid seni pole leidunud ühtegi, kes oleks pakkunud nii palju, kui uus DURANT 4—40, 6—60, 6—63, 6—66, ja 6—70 sellise hinna juures. Tulge ja võrrelge neid teistega.

	4—40	6—60	6—63	6—66	6—70
SEDAN 4-uksega :	Kr. 4350.—	4700.—	5350.—	5750.—	7250.—
COUPE :	Kr. 4100.—	4400.—	5100.—	5500.—	6900.—
TOURING (PHAETON):	Kr. 3550.—	3850.—	5100.—	5500.—	—

AINUESINDAJA
EESTIS:

HEINR. LAGUS,

TALLINN, MÜÜRIVAHE, 16, LAENUPANGA MAJAS, UKS B. TELEFON 12-53.